

hesa E a les folldats grans honor. Vull seguir sa
tesa E pel món cridar favor!" - "Moltes gens ve~~x~~ abatudes
Puys favor no'ls vol guardar, E vey que van totes mudes, Que
no'ls val ren ben parlar. E puys vey que gentilesa No val
tant en negun for, Vull servir sa gran altesa E pel món
cridar favor!" - "Tots jorns vey grans maravelles Fer, en
les corts dels magnats, Que mants grossers e trop fats Han
favor troçant les celles. E puys vey que tal mestressa
Que de vassall fa senyor, Vull servir sa gran altesa E pel
món cridar favor!" - "De bondats no ha jens cura Car no val
res, segons vey, Mas si vull el món ni'l rey, Sia favor ma
procura. E no quir autra riquesa Sinó de leys, que mays val,
Vull seguir sa gran altesa E pel món cridar favor!"

Haurà pogut observar-se que aquesta curta composició és
un veritable Sirventès en tant que critica els costums i és
dans per la forma. Les quatre cobletes de 8 versos eren inè-
dites abans d'ara.

1430-1482)

40. Fra Hué Bernat de Rocabertí (1430-1482)

En Milà (^{Obras III} ~~Territorial d'Art~~, p. 206-7) s'renomena el tití

rol d'aquest gran senyor, que era castellà d'Emporda i comanador d'Alfambra, gran creu de l'ordre de Sant Joan, i que, en 1451, combatia a favor del rei Joan II, sense fer contra els catalans, ostentant ~~el~~ gran càrrec de general ^{petit} Literariament es autor de dues obres: La primera consisteix en el Mars i conegut poema titulat La comedia de la glòria d'amor, en ^{la} qual juguen diverses influències i el que té, en la nostra literatura, una capdal importància; i d'una

T
T
e
H
X
i
a
l
c
a
r
a
n
g
o

215

davuit

8

A d'una en estranges, de ~~11~~¹² còbles dels versos i tornada de 4,
cappada Fra Rocabertí, comanador ^{d'Elxambra} ~~det Fonsbra~~. - Abans d'exa-
minar cadascuna d'andres obres tractaren de la verificació
cio de l'ur autor segons en presenten els textos. Aquests
son tres en definitiva, J 8 (París), tot complet, fora d'un
rareissim versos mancats. No consta al siniestre el nom de l'autor
sino Fra Rocabertí; en K 1 (Barcelona), ~~tot un vers del~~
final de J 8, no porta nom d'autor; J 236 diu Fra Rocabertí
^{d'Elxambra} comanador ~~det Fonsbra~~. Strampa i X 12 (Lardiner) Respon-
ta feta per monen Toroella al comanador Rocabertí
castellà d'Empordà. Però existia una altre text ~~que~~ copiat pel
prof. Heaton del fol. 98 in. tret S' (MS de Bach) que remata
que ~~el~~ cançoner que figurava en l'ampolla ex-marquès de Barba-
rà, que portava la llettra d'Er Toroella amb el vinent epigrap.
Respon monen Pere Toroella a fra Rocabertí a una
letra sua demandant-li qual és primer, amor o esperança?

Ni en la descripció feta per Baselga (Cançoner de Saragossa 1898
393-99) ni en la nostra més detallada ^{en la seva obra} ~~no consta~~ ^{de la} ~~aquesta~~ ^{de la}
Bibliografia dels poetes de 1914, ~~s'ha trobat~~ ^{en aquest text} pp. 184-89
del tiratge a part, no es troba aquest text, per la senzilla
raó que el foli esmentat és en blanc (com també el següent
(fol. 97-98) i en el ~~següent~~ vinent (f. 99) comencen els
Desenrenguts d'Em Pere Pou fins a la fi. Per ^{be} que en aquest
text solament consta fra Rocabertí (com en el poema)
en el suposat text entubable l'anomena comanador,
“veus, comanador, los mijans corren en tot los més in-
terior moviments...” - “Els vos Rocabertí fra faltit genys
fregen Bach, The works of Pere Toroella, New York, 1930,

p. 282, nota). — És de creure que En Rocabertí va deixar important la castellania d'Emposta en l'any 1482, segurament per mor mort en aquell any; havent en aquell any; havent seria força vell i el va succeir, amb d'Emposta era promoció, En Pere Fernández de Heredia. La castellania, la més gran de Catalunya-Aragó & Mallorca, i que comprèn un nombre gran de comandes. Tanim dret a creure que En Rocabertí havia fet abans la comanda que no passava la castellania.

Des de molt aviat va ser estudiats el comanador Rocabertí. En Torre Amat-Tastú (1876) ¹⁸⁷⁶ (p. 550) publicà en anotar la seua biografia declaren que treuen les dades del seu pare Josep Dromendari en 1576 (281), el qual es el primer que les acolla. En transmetre En Tastú a En Torres Amat les copies abundants de la Gloria d'amor, agrest va publicar-ne nombrosos exemplars. El primer que va donar una gran part del text va ser En Campolí en 1858, en ocasió de republicar la seva Essai sur l'història de la literatura catalana (282). La curta notícia que ofereix En Milà no es tracta directa del R. Dromendari sino ^{a través} d'En Torres Amat i dels textos que en publica no es desprès que coneixés l'estudi d'el poema Reserva Històrica dels Anticis Poeta catalans ^{de 1865}, d'altra part, per principi en obra divulgadora, no dona cap citació (283). Els fragments que em proporciona En Bulbena en la seva Restomatia de la llengua catalana (28 de 1907 (II, pp. 159-174)) Per últim,

en 1916 Heaton va oferir-nos el text complet comentat de la Gloria d'amor (284). Aviat examinarem aquesta edició en estudiar ^{el poema} i anotarem de passada, ^{una encyclopédie historique} algunes confusions, i alguna inexactitud. Com es pot comprendre, tots els versos que comentarem pertenen d'aquesto excellent llibre. A part, alguna recensió sobre el llibre d'En Heaton de les quals no tindrem en compte, ignorem que s'hagi recordat de Hug Bernat de Rocabertí fora del llong estudi d'En Martí de Riquer, amb algunes que altra observació justa sense però, fer cap

Citacis, con acostumada, procedeira de l'edicio Heaton (285).
Es un fet nou.

Es un feto singular que la M. ^{MCMVII} Catala

Fat que no pas en Cambolin (1858-1865) no l'hagi aprofitat
i no s'hagi mogut del fragments donats per En Tastú (1835).
El cert és que els fragments triats per En Tastú, si més pro-
dusseren de la seva traducció perfecta copia integral, donarien
millores idees de l'obra de fra Procabertí que no pas els
fragments forga més abundantos presentats per En Cambolin.
Qui vulguir saber els llibres de caràcter literari que
parlen incidentalment, de fra Procabertí que repassí l'edició
de Mediator de la Glòria d'amor. Hi en sengalaren un altre,
que porta la data de l'any 1852: En Florenci Janer, va insertar
un article que proveia d'En Cambolin i així ho declara.
Reproduueix el Proemio en nota i en fa altres extracts
(285), i no utilitzà de Torre Amat-Tastú.
El estat

El sol fet de posar al cap d'aquestes ratlles.

Fra Huic Bernat de Rocabertí vol dir que no acceptem la estranya teoria de Heaton que, basant-se en ^{una} la branca del ~~del~~ segle XVII^è (Didac Rocabertí de Pau i de Bellera) intenta demostrar que en el segle XV^è el nom Rocabertí era tan estesa com en segle XVII; i que Fra Rocabertí devia esser el successor d'una branca establetta a Itàlia. Nosaltres no negarem l'estada ocasional de l'autor de la Gloria d'amor, com en consta que hi estigueren altres autors, però hi ha algunes pessades (de dolores, tra, jo pas aspre turment, gran desfond i post voler d'agnia). Però est

Pensament [versos 51-53]) però esmentaren tres aspectes de l'influència italiana, sinó tan forta com la del franc de l'orde de Sant Joan, ^{que} no prou. La influència italiana estava tan a la moda, que pot dir-se que es respirava en l'ambient, especialment en poesia com en ^{la} l'estil de la prosa, de les quals abundaven els

El testimonis. Citarem tres ^{notes} manuscrites; un ~~blanquer~~
de pells) copiava ^{original} La comèdia del Dant, de lo qual no s'ha conservat
niò el Purgatori; "Començia la segonda part de la Comèdia di
Dante Alleghieri". Al fol. 74 (darrer) sa llegim el seguent explicit;

Pure e disposto assaghire alle stelle

"Fo acabat lo present Purgatori e segona comèdia del Dant
per mà d'En Bernat Nicholas, blanquer, digous X de Juliol
any M. (CCC. LX?) (287), Agnesta còpia ~~manuscrita~~ de l'Or-
nat Italià anava accompagnada de comentaris. En la Bi-
blioteca de l'Ateneu Barcelonès es troba un manuscrit in-
complet dels Triomphi del Petrarca ^{en toscà} accompagnat dels comentaris
d'Ullissino, traduits al català. El text sembla escrit a les
darreries del XV en regle, que, per certes expressions, delata una
creient esser ^{deutò} escrit ~~per~~ una mà valenciana (288). - El text
de Dant ~~era~~ feta, vers per vers, per N'Andreu Ferrer. En l'ú-
ltim pressió del manuscrit de l'Escriptori L-ii-1f, feta en mitj-
any 1878, per En Capità Vidal i Valenciano no s'indica la descripció
bibliogràfica del text, ^{per tant} la continuarem. En Vidal tenia pre-
parat, i el prometia, un altre volum de comentaris. Belle
i grans caplletres en començar cada una de les tres parts,
petides en començar cada cant i tocs grocs en da inicial
de cada tercina. És un magnífic manuscrit de 25 folis de
amb la particularitat que és en escriptura tota blava
ens consta que en 1620 va ésser a les campanyes d'Itàlia en
companyia de monen Jordi, La Metra és gotica però amb un
cert tirat alzirrius o romà: "Començà la Comèdia de Dant Al-
leghieri, de Florença, en la qual tracta de la pena e punicció dels
mis de virtut. Traduïda per N'Andreu Fabrer, alquutor del rey
del principat e victorios senyor lo Rey don Alfonso, Rey d'Aragó
vulgar i Rims vulgar i Catalans. (qinta de Rims)
Capítols primer de la primera part d'aquest libre appellada de Bonform

~~219~~ 219

en la qual tracta l'actor fa preuvi a tot lo tractat d'quest
libre (tinta vermella). Acaba al fol. ccxxviii ~~pere~~, nees
el darrer del llibre.

L'amor qui mou lo sol e les estrelles

"Explicit tertium liber Paradisi Comedie Dantis Alchachiri
Poete de Florencia, translatatus e scriptus manu propria ab
Andrea Ffebrori, alquyzio domini Alforci Dei gracia Regis
Aragonum, de ritomis seu versibus vulgaribus thoseanos a rit-
thomis seu versibus vulgaribus catalanos. Gracias alhristmo Deo
et gloriose Mater sue Virgine Maria." "Completem fuit prima
die mensis augusti anno a nativitate Domini M.cccc. xx
VIII. in civitate nobile Barchinone. amen." Aquest colo-
to i data van ser inserits en l'edició comentada pub-
lizada per En Gaeta Vidal & Valenciano a mitjan any 1878,
Noraltres hem trat les dades, començament i final del ma-
nuscrit i no de l'impressió. - Aquestes tres obres
plegades amb la Gloria d'Amor, recolzen, apòlen i depo-
nen una llarga corrent entre els nostres productors d'in-
fluència italiana. No resta demostrar que tots quatre estigueren
temporades a Itàlia, però no es probable que el blan-
quer va copiar l'Infern de Dante ni potser tampoc el que que
copiava el Triomph (Baudouin i Paris) del Petrarca en toscà i entra-
nia al català el cant del Petrarca en toscà i entra-
ria un comentaris coneguts del magnèssiu estat.

1460

I (1453-1482 ~~1482~~?). Cant de la primera comèdia de La
Gloria d'Amor, en la qual l'actor descriví lo temps e l'ora
e les dolors, e final recomandació a Apollo e Mercuri,
Per virtut dels quals entra en deliberat pensament,

De tot delit e d'elagria

J8. K1. - El poema de fra Rocabertí apareix dividit en dos cants de ~~versos~~ ben diferent nombre de versos, els quals prenien, constant en conjunt de 1546 versos o bordons. Propriament només els dos primers cants duen epígraf; els altres vuit estan en el manuscrit ~~per~~ separats per espais sense cap numeració, sem dupla destinació a contínuar-hi els epígrafs, cosa que no va ni va dur a efectuació. El primer que va posar els dos cants va ser en Camboulin. En sentit general, ^{en la forma} dels cants domina una tercina especial força diferent de la forma de la dantesca, de la qual deriva: els versos 1er i 3er consonen però el segon ^{2^{er}} es contínuament perdut. Mire, no havent-hi per tant cap mena de la ~~consecució~~ ^{acadenacia} de les ~~clàudies~~ tercines dantesques, però es troben altres metres que ~~donen~~ ^{no} contribueixen a rimades i, en comparèixer la donzella que anomena Consciència dels amants, ^{en} presentat l'altercat amb l'autor, es peta en cobles ~~generalment~~ de 10 versos, generalment encadenada, i rarament creuades; els versos 9^è i 10^è constituint un aparellat. El cant quart es tot en caducada de tres rims iguals un de curt ^{per} ~~per~~ dos de llargs; en cada curt variada de rims, que els llargs continuen. En la excursió per terres fantàstiques ^{francesa} Consciència acompaña l'autor per diferents d'enamorats i enamorades els quals gancen en a Paterson, posa en boca d'alguns i d'algunes cançons curtes, de quatre versos, que donen varietat i a les tercines trenquen la monotonía de les tercines. Aquesques curtes composicions son en nombre vuit: "E jo comencé d'acostar, E vin una d'elles [parlar], Dient así, E tocà La Dama San Marc, Ab ven ~~eg~~ gest de gran musarda:

*« Si moy [ou] autre vos regarde,
Les yeux son fayts pour regarder,*

Ge n'e pris point c l'autre m'en gau
Qui den le mal t'en deuf garder,
(vers 497).

Acabat jo son bell parler. (v. 497) ... Jo vén Jason, qui Madey offèda
E fó i ingrati d'amor desconarent, Desfavorit, cridant: Perdo, amor!
Un temps plorant e altre respirave. Apres cridant diu ab aspre dolor:

"Be deu penar l'amador,   Pus es amat per amor   (vers 501)
Que rameny no li'n deu donar,   E maymia vol l'exar" (v. 558),

Jo vent Jason son mal tant veriar, Miré'l un poch, apres tire a-
vant--- (Capítol VII). Pasat jo viu Guillen de Capetany, Vian'ab
e Paris lo segon, Biold'apres ab lo noble Tristany, Tots ame-
gllats ab forma de cor alt, ~~Ab dolz gran~~. Cascui cantant ab
diversa alegria Ab dolz gran, sens enginy ne desals.
(v. 955). Quant bell delit e quant bell pensament! Porten
agnells tant delitable fi! Jo piadors, cuytat los frug mirar,
E d'ells apres viu, ab trista semblanza, Ser Capetany lo pri-
mer en cantar!

"Fortuna no'm farà pensar
Per contra ma bell'aymia};
abans la mort consentria" (v. 966).

Si com Orfeu, qui els flums amansar feia Per lo dolz
de sa rota sonant; Així-ans coverech estar per aquell
diss Per son dolz cant, qui l'esperit moria Fer de los ulls
Piadosa complanta. E dins un temps amor ficta rentia.
Continuant lur piadosa festa, Viana fonek, ab dolz cantar
no torda, Com de amor tengrés voluntat presta. E, com
l'enginy qui regneix armonia*, Ab pensament e armonia
trista Son gest d'amor, cantant així debia:

"En cantant jo no poria,   E pusch tench de morir,
Tant m'ata i turment e suspir;   Tot dolz delit delit de miseria" (v. 982)

Paris, sentint so' que Viana deia, Mostrà enrag de sa trista cançó,
Xi' com aquell qui s'amor coneixia. Apres girià son gest e continuant
Ab discret seny e curial semblant, E mei se' dir, cantant molt

bellament;

"Nós desconfort null pensament
Per dolor que d'amarsenta;
L'estel del jorn prenia clíssament Si amant amor s'absenta,
cugtaven; Perquè covenç d'ells fer departiment... Amant torna prestament" (v. 991).

~~Els designs naturals me~~
~~de tot vin Macies legia, Tot aspirant, per Si com la peix~~
~~qui'n la mar va nadant, Cercant casci son natural desig,~~
~~Moure Si fog despart com estare dorment E'l voler fog~~
~~de Ma rabi desliure, No'm fog l'espant a mi tal accident,...~~
~~Si com la peix qui'n la mar va nadant, Cercant casci~~
~~son natural desig, (v. 1000) Moure vin jo d'Isolda son semblant,~~
~~Ab gest reyal de dona' namorada, Suspirant molt lo gran temps que~~
~~falle, Així cantant, trista desconsolada!~~

"Ay, trista desventurada! Pus no veig qui per amor (v. 1005)
Be tench pena e dolor, M'a del tot desemparada!"

Si com Venus quant troba, la cuytada, Cupido pres, son
fill, dins de l'Infern... Així Tristany humil l'agnè min-
rada. E com aquell qui ne novellament Està repres
lo seu esguard e pensa, Resps ab ven d'amors continente
(1015);

"James mon enteniment Sian certa, fins a morir
Fallí, madam, ^{a nos servir;} ~~fins a morir~~ Vos amarà smoa pensament" (v. 1024).

L'estel prenia clíssament E los designs naturals me cug-
taven, Per què'm covenç d'ells fer departiments un
... A part de tot vin Macies ~~que~~ legia Tot sopè
rant, perquè digní: "Mestressa, Molt volenter parlar abell
ubria." - "Quant serem ^{prop} ~~que~~ l'assors tu molt lo pregue, Per fin-
" amor qui'n tal qui'n tal delit lo mena + te vulla dir
sò que amant denegue". Tot així prest que jo fu
cerca d'ell, Mogut la ver, dient: "Gentil Macies,

Vuller trobar a mi per ser novell?». Alça los ulls, mur
dant gest e color. Com a fello; de legir se lerà; Ara-se'n
trist, dient ab fort tristor:

«Pues veho que mi dolor
Por amar siempre crece,
Diré como quien padese:

A pesar de ti, amor,
Soy leyal tu servidor»,
(v. 1057).

Si com Odíp, venent per la dolor, Del batiment lo bescan
han fet amanga, Tant que del lo retrau de furor; Ne presa
mi Molt asprament coneixença replear; Apres me dix en senyal
d'amistanga: «Tot son enui es sol de pensament. Ell respondé
de que l'has tollt, e dedit qu'ell havia. Ell respondrà a tu
liberalment». En acabat la cançó de cantar Torna vers mi e
dix tot humilment: «A mi, senyal, que meres preguntar?».

La gran dolor de Macies dona turment a l'autor i voldrà re-
cavant del seu mal, entre altres Margnes consideracions. —

No sembla estrany que la Viana de Paris lo regon (per no con-
fondre'l amb el Paris del Judici d'Elena) La coneguda mo-
relle francesa de Paris i Viana (impressa, traduïda al català, a Girona,

i Barcelona, en 1685) L'hagin compost amb el príncep
de Viana, però que la mateixa veude ^{que la mateixa veude} ^{que la mateixa veude} Reproduïda en Milà, ja es
més extraordinari. — Els versos triats per En Rocabertí, segons scri-
fes que suposen esser cantats per madama son Mercè, que verifica Hea-

ton, son trats de l'Alain Chartier. La traducció completa d'aquesta
obra, feta per En Francesch Oliver, ^{difusgada en copres} ^{en manuscrit}, ~~en manuscrit~~, ~~1901~~ 190,

K2, N75, P159, S27, es troba encara ~~en cinc manuscrits~~, per consegüent,
divulgada per cinc manuscrits: Vicens Torre, Amat-Tastú (que
controponen ~~deux poemes~~ poemes colts de l'original amb la traducció catalana),
Vicent Martí Cantó provençal (p. 2410, nro. 115) i Heaton, p. 112-3.

És interessant observar fins a quin punt fra Rocabertí sentia,
de la seva educació, segurament ~~influenciat~~ en Girona

o per altres comarques empordaneses, on la seva família tenia possessions, sense comptar el castell que duia el seu nom, ni Peralada. Les expressions comencé dir (n. 42), Torní tocar (v. 169), No basten dir (v. 616), No bast scriure (v. 438), E més se dir (v. 958), que En Heaton corregix cada vegada "comencé a dir", "torní a tocar", quan n'hi havia ^{una} ~~en~~ ~~com-~~ ~~tar~~ ~~gusar~~ l'empordanisme d'En Rocabertí, que avui s'han us- ~~at~~ ~~at~~ ~~ho~~ ~~erer~~ en el XV^è segle, en temps de fra Hug Bernat. — Heaton tren conseqüències de frases que ens sembla que no en tenen: en haver l'autor invocat Apollo i Mercuri per que el treguin de la pena en que es troba cap- ficit, diu:

De dolors tres jo pas aspre torment; (v. 31)
 Gran desfavor e poch voler d'aymia,
Pahis estrany dins agra pensament.

D'aquesta frase, el comentarista, que fa Rocabertí, en escriure-la el pare de Sant Joan, es trobava a Itàlia (pahis estrany). Però no es presenta clara si qui es tro- bava absent era més aviat l'aymia que no pas l'adol- rit autor. Així, tot seguit completa la idea:

Totes enemps ^(les dolors) eren per tormentar
 Sens pietat, però venet a la fi
 Lo desfavor que volch totes sobrar (v. 36).

"Agre torment", "aspre pensament" es coneix que ~~constitucions~~ i l'autor estava afectat als adjetius aspre i agre compareixen sovint en la Gloria d'amor, un aspre torment (v. 595); en agre pensament (v. 1619). Aquests tres, sense les que hem enunciat, són menys sovint frases fetes tot el llarg del poema.

La Coneixença, guia de l'autor per diferents paratges, on troba i de vegades parla, amb enamorades i enamorats, en abigarrada barreja de parelles de totes les èpoques; i ha vist una de les abundoses influències dantesques ~~i modernes~~ no obstant en aquest mateix comparant-la amb Virgili ^{metres del Dant.} ~~tota~~ Proporció guardada. I, no obstant, en el present capítol Novè, ^{tot seguit} Coneixença fent de guia d'un altre poeta, Lleóard de Sors, i de la qual endreça un ferventelogist, en el seu poema dedicat a Alfons de Cardona;

paragraf 7°, 11°. — Esmentarem alguns versos on L'abat Enric bertí fa mostra del seu italianisme:

Lurs grans rasons grans viu esser infinites;
Mas a la fitz jo viu que me'n de Florença (57.06)
Francia venie' per diverses peatides.

Quatre omens bells, los tres d'una semenza;
Lo ^{quart} parech Petrassa n'non entende.
Els ^{quants} foren prop, justat se retiraren (v. 750.)
ab orde gran, e besant fellonia,
D'amor ensens entre si disputaren
Qual mils d'amor los secrets coneixia.

Com arbre gran qui té longa radice
En terra baix, viu dins lo foch d'amor
Lo sabent Dant con sua Beatrice (v. 770).
Els bordons 1° i 2°, que consonen, constitueixen un gran
mostra de l'italianisme de Bra Marc Bernat.

Gran tumult de gens desperat desperada porten una ànima jutgada.

"Jo desigant ella saber qui era,

Apart volté m' & sobre Sant Santorism,

Que ressemblà Johan de Latran era. (v 1525)"

Es evident que s'hauria ^{hagut d'assumir} ~~deixat~~; Sancta Sanc*torum*.

Sembla que aquest és un record d'una visita personal a Roma ^{en 1484} ~~on trobom~~ ^{que} ~~vegava~~ mateix com en altre lloc. Recordem que En Johan Fogasot retreria que, en edat pueril (segurament ~~amb~~ ^{el quinze gr} acompañat del seu avi narrador) havia muntat els ~~bona~~ graons del ~~Vestibula~~ ^{del Monte Syon (1511)} a Sant Joan de Latran.

El català, seu amic de ~~vistar~~, ^{trobar}, adins els poesos, que es clau a mossores ens interessa. - mosser Bartomen Castello, anava supragas

Dels trobadors en tenia Fra Rocabertí una idea d'un concurs a la Sant Just, entre els diferents poesos qui millor destruïria crudeltat; doncs el dia 1 de març de 1484 es troba

Collire el cintadà de Barcelona Guillen Oliver i En Baltasar Romén, ^{els quals} anaven a Jerusalem, i mosser Bartomen Castelló, que anava a l'illa de Rodes. Tot maneres de ~~vistar~~, per mar i per terra, complant-se, veneren (289). - No sabem per què tenim la idea que En Guillen Oliver, ^{que} ^{era} ^{germà d'en} traductor de la Belle Dame sans Mercé, el conegut traductor de la Belle Dame sans Mercé, iain Charlier (vegeu aquest mateix capítol 35).

Dels trobadors es coneix que Fra Rocabertí ^g d'atenció una idea llunyana i confosa. El cap. 28 VII. debuta amb el vers 'Passat jo vui ^{cant} Guillen de Capetamys' (v 152), el qual, com hem vist, ^{mes amunt} és el primer en cantar,

entre dues parelles enamorades que hem prop assentat,
 Les grans barrages de nom, ^{de diverses èpoques} al le quals l'autor sembla tant afectar,
 cita noms de passada Pan de Bellviure i "Galest viu cerca Pan de
Bellviure" (v. 1120). Dedica tres versos a Rianban de Vagnères
 i el seu amor:

"Alsant los ulls jo viu quasi torrat
 D'amor estar Rianban de Vagnères,
 E Beatriu, nobla de Montferrat" (v. 1220).

Pel que respecta a Jofre Rudel s'expressa així:

"A l'altra part estech Jofre de Blaya,
 Molt delitos, e Comptessa de Tripol; →
 En ben amar a algú d'ells no s'envaya" (v. 1230).

Posa molt alt Arnau Daniel; per influït pel Dant:

"Tant contemplí ~~per~~ per discernir la forma
 D'amor, que viu, ni Cupido no fos
 Deu, for' Arnau Daniel en la forma" (v. 1230).

Però el cas més extraordinari és el de personificar els dos primers versos d'una de les obres mei ~~dones~~ ^{dones} gaudes dels exèrcits Bernat de Ventadorn, l'alousa que es mou abgegrot sota un raig de sol:

"Jo viu lo Ray ab la noblà Lanseta" (v. 1251). Quant vei la lanseta mover De joi ras atas contra'l ray ^{que està} obre en totes les antologies.

És clar que hi ve de passada ^{anomenar} a Bernat de Ventadorn en haver parlat dels amors del Ray ab la nobla Lanseta (v. 1251),

"E viu Bernat ^{del} Ventadorn estar a part mirant hr. delit ab tristura" (v. 1252).

Deixarem de mencionar la gran teoria dels enamorats ^{així} morades de l'antigietat com els medievals.

Em comindrà fer alguns extractes que em ^{farien} presentaràn ^{com} pindre la idea que el poe^ra militar tenia de l'amor, precisament en un poema titulat Glòria d'amor i el qual se veuen grans desfilades d'amor que prenen i ~~fan~~ ^{en} ~~espero~~ de felicitat.

"L'espart amor
Prenen desigs
De tal amor   far-hi pensa cativa.
L'ome sentit   de hui van los delits,
S'obe la carn   lo fat desig cobage, (v. 900)
Lo discret seny   tempre los apetits." (v. 905)

~~Quaten-s'algua mos cab may lealtat~~ (v. 1205).
"Qui'en s'utzga carn   mos cab may lealtat" (v. 1205).

Per últim, posarem alguns ~~versos~~ versos que son particular-
citas més ben construïts, inspirats o algun altre de ben
que ens presenten feits notables remarcables.

"Veni me dictat d'amor per no podrà" (v. 49).

Aquest bodo, observa Hieton, és la declaració que havia escrit ~~entre~~ altres obres ^{sense} comptar el poema. Té altament el fet notable que, en lloc de caure l'accent a la quarta ^{villanoviana} síl·laba, cau propiament a la sisena síl·laba: "Veni me dictat d'amor".

"Vuller, amor   als meus dans fer esmena, (v. 106)
E per remey   de matrissa complainta
Al dol suspir   cercare lo teu regne."
"Mits cantant, a mon avis,
Que angles de Paradís
Una cançó de dol e plors" (v. 190).

"No'm fui girat que jo sentí
Alegres cants, d'on jo restí (v. 285)
Maravellat,

229

E regardant venir ser tornat
Lo pont en son primer estat

Quant vist l'avia,

E ab novella estat alegria (n. 290)

Riuà sa fina melodia,

E prestament

Partien ~~se~~ est visiblement

Com uns arcalls en un gran vent" (v. 294),

"Molts grans secrets trist jo no bast scriure" (v. 435).

"E cantaven ab neu melodiosa

Dona nobis sempre amor pacium" (v. 491).

Un altre cas d'un vers que pot llegir-se de diversos sensos, si no es força l'accent cantaven o E cantaven ab neu. Hem accentuat el vers llatí de manera que resulti hendecassila.

"Los uns cantant e los altres dansaven

De novells cants e d'estrangees guiscardes" (v. 500)

"El rey Priam, segons Dares escriví" (v. 507).

Com tothom sab la glòria d'amor debuta per un proemii

en prosa treballada, com era costum. El poema en vers s'força clar i gairebé no presenta cap dificultat. No és, però, que el proemii en prosa en presenta cap, mas el recarregament d'hebdomat, escarrat de la prosa italiana i de les contaminacions clàssiques que abunden en el poema, es ressenten més en les composicions prosàiques de l'època. Copiarem el començament i la força interessants, dirí mateix que la descripció de les belles plàstiques de Consciència per que no es troben en el poema. Segueix-se primer la glòria d'amor de fra Robert. "A vosaltres,

jovens, en la ^{memòria} pensa dels quals Amor continuamente recordava los enteniments per la deystat d'amor rebervats, en hoys no pensaments no sian tarts. Jo vull parlar ~~d'un~~ d'un per mi vist Jardi d'amor, los arbres del qual son traspinosos, que fort los strong, seu son de molt bella aparença, però son traspinosos; que fort los strong i sent alguna aspredat de dolor. Los fruits demostren ^{semblança} forma de gentil color, mes son assetosos en tal forma que l'assetositat ^{la dona} sabor, com en algunes pomes, que si levada los era l'agror, romandrien desaborides. ....

Invocades les deesses d'amor a mon adjutori, passats los apres camins e carreteres, rius d'amor, en una forest d'arbres e de flors pres d'un castell me trobi. Alsant a pus mirar la cosa la testa, no en terra, mas ^{per tot} en lo cel me reputava que bellissima donzella, la qual no humana, mas divina pensaments, vim la candida vista dins subtilissimo vel, e, les belles celles en forma de novella feba, no del tot amagades, eren vistes; dor no bulli, mas per tot divines hums pa-poch asparay contenta, que vibrant, havien copdicions força de fer-se desitgar. Mirare les blanques e petites dents en orde gracios estar; contemplare en lo delicat e condit col, suspirant dubitava perdre la vista de tanta delectacio. D'aguina mostraven grosseria mostraven en lo vestir, ab plena mà ornada de bellissimos dits estant; se mostraven les devociions dels sens pits, les ymages dels quals reistant, paria que's volguesser mostrar malgrat de la uestidura. O trist! per me m'estenç ~~a~~ per narrar la mia dolor? Cert lo callar pus que lo dir es a mi necessari. Car parlant no bastaria a dir les belleses que humanes pensas no bas-

ten a comprendre. Qui poria dir la gran glòria dels ulls, la plasenteria de la cara, los varis e ornats moviments de la vista segons ^{la calida} de l'acte o de la paraula, essent en això ofici de natura? Verament jo pensava moltes voltes que a tal dech aparèixer Damp... O bellissimos jovens e dones! la memòria del Per tant a les piedades flamer d'amor e regetes de Cuvrot, per vosaltres sol per un sospir restitut sia, e sola- se'm lo temps en forma d'ayqua corrent, les ones del mal volta. Tot degut temps licitament se pot usar. E amplament vos sia notoria, que aquest dictat püs sament per vosaltres legit sia,

Ara ~~ens~~ caldrà examinar sabentment algunes de les errades inconcebibles en les ^{que} ha incorregut Heaton, per bé en la seva edició de La Glòria d'amor. Són tan enormes que, per més que el text estigui ben establert, l'impossibilitat per tractar ^{una} altra vegada coses referents a l'història i la literatura catalanes. Critica molt autors i pot establir-se ^{que} aquests principis. Els critica Heaton, que no en té gairebé mai. No tan solament ~~estan~~ recastos que hauria hagut de saber que ^{no} tenia cap poder sobre els subdits del rei ^{Joan II} d'Arago (mort en 1479), del qual no resa un mot, i més que arribava fins al punt d'antidatar de dem amys l'entrada a Catalunya del rei d'Arago, en servei del qual estava per Hug Bernat; cosa aquest fet en 1451, quan tots ^{forins} els autors la feren naturalment en 1461. No passa gaire ~~que~~

que un erudit ^{Hansen} confongui els dos Joans II i cregué que era el rei de ~~Castella~~^{en} Castella i ignorava el d'Aragó, que era del que se tractava. En ~~la~~ p. 7 de la Introducció consta tota ella un abjar de distrets. En veure que en Mida (fol. 210) els altres posen la data de 1459, escriu en nota: "This latter must be an error, since Joan II died in 1454." — Heaton s'expressa així: "It should be noted, in passing, that in the MS (fol. 210) the words comenador delfambra" are not in the same hand as the name Fra Rocabertí and the poem itself, and hence were probably added by a later hand". Aquesta assertió no té cap fonament. Poseim la fotografia del ms. (el més) i l'epígraf està escrit d'una sola mà; així: (primera ratlla): Fra rocabertí comenador; (segona ratlla) delfambra. No existeix cap diferència de lletra ni de tipus. ^{me deseo.} En ^{la seva traducció} de ^{la seva} ^{idea} Guerr que contenia esa En Heaton quan escriu idea de Ameriga devia tenir una llunyanada, del de J 236.

— En el Glossary hi hauria force cosir a verificare modificar. Ens fixarem noms en ^{dos mots} curial, que en Heaton tradueix "ecclesiastical, priestly". Es fa molt difícil de creure cal (és el País de Viana que parla);

Aperés gira son gest e continent

Al discret seny e curial semblant (v 987).

Els coneix que en Heaton ha estat conducte a aquesta traducció per la idea de la ciuria eclesiàstica, però el sentit és tot un altre; en el text indica cortesà. Ciuria (^{ala novel·la} Ciuria e Güelfaz, 290) varen els pares posar-li ^{ment nom per} per la bellesa i fine maneres (290). Un altre text posa: "Si vostre curial Tal me fessets a caball" (291). — Però encara existeix un text més interessant que no deixa lluc a dubte sobre el sentit que li donava fra Rocabertí:

Prenguer spill tots los curials qui son
De grans senyors e persona caserna,

D'aquell rich hom don Álvaro de Luna.

Va ésser publicat per Torresanat i Tastur (p. 468).

El fragment és part d'una poesia d'En Joan Berenguer de Marsorells, classificada per nosaltres amb el nom CLXVII, ja si sabut que don Álvar de Luna va ésser degollat a Valladolid el dia 5 de juliol de 1653, - Per consegüent l'aspecte clerical que dona a l'adjectiu civial no pot ésser més lluny de la realitat, sobretot després dels quatre exemples adduits,

No sabem perquè. Heaton posa un interrogant després Óngres

~~en comentari~~ les (p. 135) notes, dir en la p. 135, corresponents als versos 1415 i 1417, perquè posa: "The story or custom have referred to has not been found by the editor".

A crits estranys, de novell' alegria

Tant gaom e forts, com mirant lo ~~Ult~~ Sant,

Los Óngres bruts lansen aquell trist dia,

Fuy jo tornat e ab torbada pensa...

Els Óngres és la forma ^{antiga}, Hongaresos a la forma més moderna, Hungarians en anglès. Seria com si: Els Hongaresos bruts feien crits ergarriposos, que eren expressió de nova alegria, com ho farien devant la Santa Fag. Els crits ^{com} torbaben la pensa en aquell trist dia; entra d'espant ^{com} amb agre súltim fins que coneixenza ^{com dona} magia a les mans. De vegades generalitzava fets. A propòsit d'un vers (725-726) els quals se principiant foga, sembla que podria ésser Hug Burin ^{abans} d'un vers (725-726) els quals se principiant foga, sembla que podria ésser Hug Burin a l'origen romà a la cara a Proberti, i expressa això en nota p. 8A

En la pròsa imitaven més encara que en vers. Heaton parla gora la descripció femenil de Coneixença, que hem transcrit, amb l'ajento del Borraix i és evident el plagiat. En portaria lluny militar Pere ^{Joan} Ferrer i molt especialment, i, mas espontaneamente d'En Joan Roig de Cobrella, el qual excorreix frases del propi Heaton.

No one of the Óngres are descended of the Romans. The Catalonians have been, although prima et deinde Proberti.

Rocaberti.

Els deu cantos de la Glòria d'Amor es distribueixen de la següent manera:
I, 13 versos; II, 81; III, 140; IV, 142; V, 340; VI, 190; VII, 192;
VIII, 15 i 9; IX, 189. X, 132. — En el ^{vers} 86º de Heaton ~~repron. Kasten~~ que
més aviat sembla haver observat algunes diferències, sobre i ~~per~~ respecte al primer. ☺
II. [1464]. Fra Rocabertí, comanador d'Alfambra.
Strampa.

Stampa.

Conforms designs ab calitats diverse,
- dirigit ad alios.

J236 - Son divuit cobles de 8 versos estampats o llunres i tornada
de la com^{era} d'úsatge tots els versos de l'obra son plans o
femènins. - Torres Anat-Tastí varen publicar la pri-
mera cobra i la tornada (p. 551). Nosaltres, que tenim
enfront les fotòcòpies d'aquesta composició, publiquem sense les donades
per Torres Anat-Tastí, sent n'haver ~~que~~^{que} més de la meitat im-
portants o suggestives. No hi ha cab d'objecte que aquesta obra
pertanyi al mateix autor del poema; les matèries expre-
mes, el mateix estil, el mateix llenguatge. - El pri-
mer vers del tema que hem posat a dalt ~~que~~^{que} comencen
pel mot Conforms, té ja trobat en el poema dos versos que
comencen de la mateixa manera:

Conforms en su $\frac{1}{2}$ e dir más no fractura ($v. 872$).
Conforms desig. e no amar.

El senyal que diuisa que porta la tornada d'aquesta estampa
Klarejant; doncs en el poema es troben els versos següents:
Dins un jardí belle i lluent E claregant ~~Literea torfa~~
(v. 333) Literea ho fa passar agrest torment per que a
en Amar Forent cruel". - Reprodueixem la primera còpia (Toni,
Anat) i quatre d'altres, tretes del manuscrit i perfectament inèdites.
Heaton cita solament aquest text no donant-li cap importància
en la seva idea simplista de no creure fins en un poe Robertí d'Ità-
lia. Li fa nota el romanador, i s'empescat una teoria inexplicable.

1 Comforms desigs, | ab cabitats diverses

Obrant ensemes, | formen la creatura.

L'acte | és unit | pel cel, ànima junta,
Nudrint en si, | pels los nou céls de Feba.
Al mon no té | compliment en son èsser,
Saturnus riu | e Venus se'n delita.

Tals d'aquests fets | lays ne rasons no canten,
"Fora millor plorassen | lur fortuna.

2 Tres jo mir temps | en lo mon se trespassen

Segony l'usar | e demostrable terme,
Si lo clar cel | me dispón fora l'orde
E per saber | infant cap a la porta,
Per lo menys dan | se presumexs ~~que's~~ que's fassa,
Qui no coneix | ne preu gran meravella,
Raho' gran vol | la prètura no senten
Sino la part | que'l factor li dona.

3 Lo primer temps | es juvenil entendre

Prencent gran part | del no saber integre.
Nat viu un temps | llunyat de coneixença,
Sol lo plorar | a tots actes prepare.
En fer algú, l'espirit no alcança,
Que no coneix | tant quant lo be ignora
Durant açò | los mals que li aflichen;
Merit no ha | de algúm be que faga.

4 Perçò li és dat | qual be pensar regescha,

Adotrinant | lur pueril costuma,

Obrant en ells | per migà de llur forma.

Com arbre mat novell, obra la terra,

Aquests m'ajut del cel la porta obre,

D'aquella part d'on los àngels fugiren.

No preu a diu de l'una part e l'altra,

Guant per Satan rebellis forch closa.

5 Multiplicant los cors pren dura ~~la~~ parta
E l'espiritu somellós se desperta,
Mostre's content del gran part nos contenta.
Sol inclinal a perills grans se mostra,
En aquest temps los dias prenen ligna,
Doctrina gran si en tal cas m'és ajuda,
Valgnera mis que forma tal concepta,
Havent creat la mort per si mateixa.

6 En tal edat a mi abandonaren
Los elegits, adovetinrant ma pensa,
L'enteniment libert, ab regea solta
Segui amor per sa ventura trista.
E dant loch temps, ha regit mon entendre,
Que de tots fets parlant a gra retorna,
Virich de sospirs e lagremes estranges.
Ador los fols, pus que d'amor me parlen.

7 En l'altre temps, vengut del segon viure,
Usen en fets les apreses costumes;
Doblant en ells de practica l'ur recta,
Cobren del mon la conserva pura.
Los bens nodrits fan de si spectacle,
Exercitant l'esperit e persona,
Honor e grat dels virtuosos porten,
Los altres son trespassats per les lengües.

8 L'si d'alcuns Fortuna's manifesta
Ser contra d'ells, no prosperant lurs actes,
Ei per qui vol batallar ab la forsa
De la virilut, qui contra ligna segre,
Entre los flachs no cumple gran batalla,
Armes no fan hon les parts se concorden,
Entre els vencuts ve de minim coratge;
L'om virtuós en tot loch té corona

9 Del tot no's pot amesurar la pensa
Del segon temps, per mes que viatg obre.
Tant joventut l'entendre obrepugna
Com a forçat, toc a molts actes dona.
En part se den atorgar a tals forces,
De moltes ius obra, de molta fama;
E special quant dones tal hi entren
Que de baix fet lo muntan a miracle.

Hem reproduït més del que prometrem^{aconseq}, tant interessant; si
gosiessim publicarem les nou cobles ~~restant~~^{an ha penbut} me resten; però no podem
abusar de l'espai excessiu donat a aquest article referent a fra
Hug Bernat de Rocabertí. El terc temps, que començava en la
cobia dotzena, tracta de la vellesa. Així com la primera
é un caràcter introductor, la diríem en el distri-
bució dels tres temps. Nosaltres no difitem gens que a
questa obra si segurament del mateix autor de la Gloria
d'amor. De totes maneres l'epígraf Fra Rocabertí, comana-
dor d'Elxambrà és decisiu i les similituds d'estil i frases fe-
tes que hem comentat, encara la reforcen. — En un vers que hem re-
tret mai annunt, si ve en coneixement que, sense aquestes dues,
m'havia escrit d'altres que el temps no ens ha preservat.

111. Blay Cerelettes (1430-1470).

El cognom d'aquest poeta es troba en diverses formes: Gasselles, Cesolles, Seselles, Sesselles, segons els manuscrits. Com que no posseïm cap data ni senyalem vagament unes dates, seguint d'altres autors que ens sembla que pertanyien, potser, a una mateixa colla literària. Se n'han preservat dues obres: totes dues són croades, malgrat que el cançoner ~~teca~~ de París (J) la copci obra encadenada; i un Comiat & desenfiment d'amor.

I. Obra croada, feta per Blay Cerelettes.

Dona gentil e d'excellent natura

J 147, K 192, L 5, N. 87. — J "Obra encadenada", L. "Cesolles". Sis cobles creuades (capiñides de 8 versos i tornada ¹⁰ versos ¹⁰) (cinc coronats) de 4. — Posarem i a ratlla seguida les dues primeres, les dues darreres cobles i la tornada: "Dona gentil e d'excellent natura [J acellent], | Que viu ~~tostemps~~ per tots jorns en amorós voler, | Den per tostempus metre tot son poder, | No mostre may a ³ allar s'amor pura; | Sino s a cell que porta benanova / De cor e cors e de tot son talan, | Car si ateny s'regards me bell semblant, | Al qu'ei primer fa greu desconapensa". — "Guardar-se den, per sa gran excellensa, | Dona valens no vulla molt parlar | Ab hom qui sol tostempus lagotear, | E ment granc din, en tota sa loquensa. | E s en's açò, dona, ferm advertescha | E s obra te, car tot lagoter fals | Den hom tant fort voler com fay mal temps | Lo mariner qui'er mar fellona trescha.".... "Dona den ser en son parlar discreta, | Den guardar son leyal amador, | No'l perda'n res

e que no'm volla dos; | Mas hui tan sols, amant-
lo d'amor plena. | E que per be mols li fassen semblan-
ta | De bell parlar ne de purpur vestir, | Per de tot go ja-
honransa? | "Tot go qu'en dich es per Bell d'amistan-
ta, | Per tal com s'ay que vol dir ver l'amor, | Qu'els
vers amants no tem altre pahor | De perdre go d'on
tastada. | Car nom per qui no's dreystamen-
'rab com rasar lind' amor conservada?" | "Tornada:
"Cims coronats, d'infinits bens dotada | E de vir-
tuts, tons qui ganig posseis. | De vos amar es meu
guirada". | "Es diria com si la tornada fos endrecada
a la Mare de Déu.

I]. Desepiment e comiat d'amor, fet per Blay Ceselles.

Per a tots temps ^{hom} cremat l'incensari
J 135, K 185, L 76. — Set cobles creuades i capades
per que el ~~se~~ rim dominant en els versos es ~~can~~ en ari; |
tornada de h. — Presentarem, com a mostra, les cobles 1^a, 3^c, 7^a:
la tornada: "Per a tots temps ~~hom~~ cremar l'incensari | Dels
meus volers a mes folles mundanes, | E ya nulls-dons,
cert de tal causes vanes | Me partarà, si us he mal e con-
trari. | Pus vey lo mon a totes parts falsari, | Desconexen
2 3 ab tots fols coratge; | Qu'els uns vey huy, rebre lo
dolç bernatge, | Y altres la fel e l'amarch letosari." |
— "Tan aleujat me sent com lo cassari, | Qu'en loch
segur ha desanjat la fusta, | E caniu jors don' a Déu
la sort justa, | Com l'à guardat d'algum seu adversari.
Abressí en que Déu e sant Blai, ~~com~~ de mal temps, ^{so}
stats per cells destiura, | Car de caytin, eras ~~soys~~
soys eras franch e livra, | E dels treballs prench repaus

2 f 9

per salari" -- Per a que pugui observar-se l'estrange ~~combinació~~
rítmica d'aquesta obra, posarem la darrera volta i la tornada,
batlla per antlla, per excés.

"Hui qu'és dilluns, scrit lo kalendari,
Vuit e sinch jorns dins el més de novembre,
Gu'en leis amors folles, per tan que m'membra,
A mi, lás, trist, de grous mal fructuari.
Car semblan soy al panbre arbolari
C'ab feixes ulls a tan l'erba mira;
atressi en, pensiu mon cor sospira
Lo temps perdut per foll voler, mon vari.

Tornada.

Mon liri blanch, del mon reliquiari
A vos, amora cert mon cor desira,
Per què ns sopleys, Verge d'onor Cadira,
Gu'en vos servir, amar torn salutari.

Aquesta tornada està, franca i decididament an-
drecada a la Mare de Déu. En la reproducció d'aques-
ta obra ens han servit del cançoner L.

42. Mossèn Verdú (1456-1480).

Sens molde font conegut, l'^{apel·latiu} ~~epítet~~ mossèn indica noblesa
i així mateix en T. A. T. (p. 548) esmenta la manera de trobar
notícia d'una antiga ^{timbra n. n.} P. X. Ribera, Milicia mercanaria, 1725, en (ibidem) però
troben res respecte al nostre poeta. La vila de Verdú estava cime-
n'eren senyors. De totes maneres no se'n coneix sino una única

241

obra un sic estensa. Li posem, hipòticament, les dates entre 1460 i 1480.

1. Mossèn Verdú.

Moltes gents son en aquest mon loades

J 241.. Dels cobles trenades ~~de~~ de 8 versos i tornada de L. Torres Amat-Tastiu publicuen la primera coba i la tornada. Ho reproduirem a ratlla seguida. Moltes gents son en aquest mon loades | De grans labors passats fora mesura, e fan amor qui un tal car procura. | Als loadors visions record, mas aquella gran curta. | E ven l'arror, en tas simulades | Sens demanar rabi per consellera, | E bona casada cas com es dinya | Potant a part la pròpia manresa,
- Tornada: a Dona valent, obres maravellosa | La vostra feta, car sou de vertuts mena; | Mas jo no scrisch cantelosa".

2. Mossèn Estanyà (1460-1480).

Ens imaginem company cavaller del precedent dueixi a aquesta presumpció. El fet que tots dos noms en un mateix cançoner (J) de Paris, per be que si l'obra de mossèn Verdú, tant solament es troba a Paris, la cançó de mossèn Estanyà, ~~per~~ sea sempre adapté pel seu caràcter d'estremat estat amorós, es troba també en altre dos manuscrits. Presentem que trobem dels dos poetes cavallers, considerant que no p'm ha reavingut sinó un escàpular de les obres escritas.

I. Cancó, per mossèn Estanya. Cobla esparsa.

Rich so d'enniigs e pobre de conort

J 245, K 212, N 93. — Una cobla de quatre versos i un'altra de vuit. Altre epígraf Cobla esparsa. —
 "Rich so d'enniigs e pobre de conort, | Lluny de tot bé,
 abundant en dolor, | Desventurat e mal content
 d'amor, | Essent jo viu vos dich que ja so mort." —
"No trob remey ni sé a qui m'acost, | No passa temps en re que plor
 me sia, | Per que am més la mort, que m'sia tost, | Que viure lluny
 de vos, qui sou m'aymia. | O, trist de mi collu en mala sort!
(MJC) Conegut de molts mals e tristor, | Desventurat e mal acon-
tent d'amor, | Essent jo viu vos dich que ja so mort". — Es
 tracta, d'una Cancó d'amor d'altò més desesperada, si en ^{maz-}
 hat de cursiva la represa.

44. Mossèn Bernat Serra (1450-1470).

No havera entès perquè un home tan ^{ponderat} ~~entendimenter~~ com ^{fase} Josep
 Tastà ^{seguies} endreçat a mossèn Bernat Serra un elogi ^{que},
 un sic trastornador. Diu així, ^{que} tal com el dona En
 Torres Amat al peu del fragment que en publica: "Cette pièce
 est charmante, elle est empreinte de timorous et de mou-
 vemens poétiques des poètes de la langue d'oïl (1)). De se-
 gur que en Tastà va transmetre al bisbe Torres l'obra completa
 la, com usualment, la ~~que~~ va reduir-la tant sols a la pri-
 mera cobla i la tornada. No hem trobat cap noticia d'aquest
 cavaller poeta fora de

I. Pus so destret, no'm tengats a follia

J 83, K 150, L 81. - Cinc cobles creuades de 8 versos i tornada abbaacca, torn. acca. - Torresamat-Tastí (p. 598); Bruix, Llibr. dels Poetas, p. 266, copia el fragment dels precedents; Bubera, Milà no fa sinò anomenar-lo (Obras, III, p. 213). - Hem comentat un parer d'En Josep Tastí, insertat al peu de la pagina comentada; tant el llenguatge com la traga no la trobarem superior ni inferior a tants poeta coneguts per una sola obra que hem comentat. Gui-s'af ~~que~~ si en les quatre cobles que no's coneixen hi h'hi despertarien qualitats que no s'abren. Hem de refiar-nos de reproduir la primera cobra i la tornada. - "Pus so destret, no'm tengats a follia | L'amor que us ne'l servir que us vull far; | Que jo no'm vull d'altra vassall monnar | Mas sols vos que m'havets senyoria. | Pus den vos fech d'alta sanch de paratge, | Per soius suplay que'm tengats l'omenatge, | Per remeyar mos dols e ma fennia". En el text reproduït, el context que ha d'esser legit destret. - Tornada: Lirs ears ver-rells, tan gen vos prearia | Gui'en dret d'amor me fessets avantatge, | Del bon resposta, | Gui'saber lo coratge | Si uns ho cossén que tostempus vostre sia".

45. Pere d'Abella (145°-1480).

Ignorem si aquest Pere d'Abella és el mateix que essent capità dels exèrcits Mossèn Guillen de Mandorells s'ha de desenrir. Per altra part, ens fa l'efecte que el poeta ha d'esser força different del capità i entre l'època dels Guillen i d'En Pere d'Abella poeta devia caure de més segle. Segons

Segarra, II.

^{d'en Pere d'Abella}
En l'^{l'Espanya} hi troben un nom: Aldonça. Aquest poeta no deia
via en ser encara cabeller en esdactor aquesta espessa injuria.

I. Pere d'Abella. Sparça ab tornada.

Pus assit ta bandera estendre
J 271, K 71, N 103. — Una cobla crenada de 8 versos i una tor-
nada de quatre. La cobla no consta sinó de set versos, per man-
cança d'un vers que correspondría al rimat, ~~Aquesta~~ ~~manca~~ no den provenir del manuscrit ni de la còpia d'en Tastí,
sinó una errada d'impressió del llibre d'en Torras Amat. Així és
impossible de verificar per què el moble que contenia els originals
que en Tastí ^{hi ha} ha estar cremat per raó dels fets de juliol de 1936. —
Torras Amat-Tastí (p. 193, alfabetitzat Dabellà; Briz, Poetas, p. 193,
marca amb el vers mancant per primera vegada. Milà, cita el nom i op-
revis el primer vers endreçat a una dona divulgadora de secrets (Obras, III, p. 212). — « Pus assit ta bandera estendre / E divulgar, ca xua,
los secrets; / De tu e mi qui'm són estats retrats; / Be n'he sa-
hó que jo't degua reprendre, / En dar castells per qui' altra
vegada / Ton parlar franc nosi' abandonat, ... / Car veure
pots que comet's gran errada? » — Tornada: « Aldonça prou,
pus Dans vos ha dotada / Co'l solell bell, retent gran clarada;
A quantes son passats de gran bellesat, / Entenets be la ^{cobla} ~~cobla~~
la tornada? ».

46. Mossèn Sunyer (1450 - 1480).

En Milà (que en la Reseña no fa cap citació) diu que troba que Mossèn Sun-
yer a les campagne guerres d'Itàlia en vers 15 anys 1454. Li han seguit
uns anys aproximats, no de vida, sinó d'altres activitats, entre les quals
la poètica. Se li coneixen cinc composicions prou interessants, que tots

en el Cancioner de Saragossa (P) publicat 1896 per En Baselga, tota vegada comentat. — El Mossèn Sunyer, ^{en} un altre dels poesos cavallers que calien el nom de fonts; encara en trobarem un altre, sense comptar els que hem vist abans: Mossèn Arango, que serà el darrer poeta ^{nominat} que examinarem, per bé que en acabat tractarem de les obres anònimes. No sabem què més observar respecte al mossèn Sunyer si no que, respecte el seu caràcter de cavaller, com tots, eren obligats de seguir les empreses guerreres dels seus reis; és de doldre que la raga noticia ^{anada} dada per En Milà signi tan imprecisa, car potser podria trobar-se un filò d'altres dates que la de 1454. — Com hem dit, les cinc han estat publicades per la edició Baselga, però, malgrat això, la primera ha tingut la fortuna d'esser ~~perder~~ reproduïda tres vegades més.

I. Mos. Sunyer.

Més amaria tenir febre

P 143. — Brinivira de Dança. Una cobla de quatre versos, quatre de 8 i tornada de 4. A la primera i a cada cobla i tornada es repeteix, dintre de les estrofes comentades, el rengó E tristor Qui m fa mar vestit de negre. El vers precedent, amb canviant, acaba sempre en dolor. Reprodueixem la primera cobleta i les cobles següents i terça que ens sembla més ^{personal} expressiva: «Més amaria tenir febre / Sino, com sent tal dolor, / E tristor Qui m fa mar vestit de negre». — «Amichs, parents, quants aria, / Ha perduts en un moment, / E no trob res qui bo'm sia / En darm-me socorriment, / Ne venire la que solia, / Ne de perdre ma dolor / E tristor, Qui m fa mar vestit de negre». — Les males rimes ~~de~~ gri i febre i negre ja les havíem trobades en Pere Torroella (222). Aquesta dansa va tenir ventura: publicada per En Milà ^{en 1805} (Obras, III, p. 210-11) va esser reproduïda per En Briz ^{en 1907} en 1867 (Poetas, p. 257) i per En Bulbena, (Restomalia, II, p. 183).

II. Mos. Sunyer.

~~Tal.~~ — Mal, Mal, Den li do qui'm fa 'quest mal.'

P 3 144. — Aquí ~~s'ha~~ posem dos versos, perquè al Mal, Mal forma un de sol. És una mena de danseta per l'estil de l'obra anterior. En Milà va adonar-se tot seguit de la originalitat de la represa i donar-nos aquesta. Una cobla, tres cobles i tornada. Posarem la primera cobla per a que pugui observar-se el procediment de la repetició,

« Gran tristor me ta passar / Mala gent e gelosia Tant, que ja no puch durar, / Ne puch fer qu'axi no sia. Val, Val-me Den pus qu' amor no'm val. / E no's fort dolor la mia; / Aver pena e no fer mal". Reproduuirem, aquest curios monossílabo repetit en a: Mal, Mal, Val, Val... ~~Tal, Tal~~... Sal, Sal... ~~Sal, Sal~~... Val, Val.

III. Mos. Sunyer. Sparça.

Altre no se qui'm puxa millor dar

P 145. — Cobla creuada de 8 versos. Es desenrotlla d'aquesta manera: "Altre no se qui'm puxa millor dar (ConSELL, que me fin, ~~Tot bon saber~~, ~~E~~ ~~Per~~ ~~qui'eu~~ ~~desig~~ car no'us ha mon be, de que'm veig art absent. Per ~~go~~ ~~us~~ dire lo cost). No s'estranyi que possem novament textos ja publicats per En Mariano Baselga, perquè convenia presentar un ~~pacte~~ net de puntuació, i, d'altra part a ratlla seguida omenys tan poc que no ens s'apren ~~d'haver-~~ ho publicat.

IV. Mrs. Sumyer. Sparsa.

Reyna de mi, prech Deu que us do bon jorn,

P 145.- La cobla esparsa és mig crenada i mig encadenada. En sembla una cobla preciosa, ^{que} fa això! "Reyna de mi, prech Deu que us do bon jorn, Bon jorn e any e car pens que tant valen | Que les millors, totes vor van en torta. | Quan la riu porà semblar en la bondat, Ne'm lo parlar abte, gentil e ti; | Octo gest humil, donos e graciad; | E per ço dich que sou reyna de mi".

V. Mrs. Sumyer.

Prou ~~Bali~~ faga'l qui ha dit

P 147.- L'autor se les heu d'un vestit ^{li} que està malament. Aquesta obreta solament consta d'una cobleta ^{de quatre} amb dues cobles de 8 versos. Es: per consegüent, una obreta curta que copiarem a ratlla plena. — "Prou li faga'l qui ha dit | Yo no ~~he~~ compré res enguany, | Que la ^{cobla} de mal guany | Al demés fa mal profit. | Prou li faga'l qui ha dit. — "No he de voler d'emerçar | En to qui ve de mal just; | Per qu'es així vulgar: | Torna just d'ella non just. | A vor vendre es partit, | Al comprador es l'affany; | Que la roba de mal guany | Als demés fa mal profit. | Prou li faga'l qui ha dit". — "En poder d'altre senyor | Viu la mon, a mon parer, | Pensau que sens fidador | No us me darán un diner; | Ho que mostrem per scrit, | Com es e no estrany; | Que la roba de mal guany | Als demés fa mal profit. | Prou li faga'l qui ha dit".

Si dirigim una mirada de conjunt a l'obra de mrs. Sumyer, les dues danses, tant diferentes, les dues belles esparses; la roba de mal guany, notarem una nota sobressortint: la originalitat.

249

mi far mon parlament, / Per be gross, ^{be} desonorant, /
la qui amau"! — Encara hi una cotta de 8 i una tornada,
El bon fra Vilagut, demana als seus amics que li resolguin
una qüestió respecte la seva aymia. Per bé que la primera obra
(la de fra Vilagut) no es conserva ~~no es conserva~~, sinó l'acabament,
el text del qual responen 10 complerts, Guillem Tinter, Guardia
i Dahan Fogafot. Veure els noms d'aquests autors tre ^{de} arany.

L. B. 3, 1.

49. Mossèn Berenguer de Vilaragut (1390-1450).

Qui era aquest cavaller poeta, no ho sabem. La seva única composició ens pertanyent en el Consort d'En Francesc Ferrer, el qual ens dona la nota ^{curiosa} següent, en parlant dels tretze ^{poetes} ~~trots~~ ^{que pertanyen} ~~qui signen~~ poetes ^{en congregació} reunits a casa seva, acordem ^{que} parlar primer Mossèn Vilaragut: "E cadascú d'aquests prega / A mossèn Vilaragut! Que, com a to e coneigut, / Volgès dir son primer". — Com se sab el Consort va ser publicat per ~~la~~ Torres Amat-Tasté (p. 229-364). Vegen també Massó T., La Cançó provençal en la lit. catal., pp. 59-69). Com que en el Consort figuren alguns noms de poetes declaradament valencians, podria ser que aquest poeta cavaller també ho sigui. El Mengnatge ^{una mica arcaic} ens permet fer datar endavant.

I. Mossèn Berenguer de Vilaragut

A Dieu prey me fira lam

J. 187, L. su., Y. — Torres Amat-Tasté (p. 231), Massó, La cançó (p. 61). — ~~Al~~ Una sola cotta de 10 versos que reproduim: "A Dieu me fira lam / Si en am dona tant manyspresa, / Que sia tant fort encera / Que per molts porta un ram; / Na d'amar a tots reculta / Si com fan mantes que n'say, / Que lux valor los deshay / Si com l'are per la fulla, / Que no es bo ne olent, / Asi'ls me pres verament?"

50. Ramon Boter (1450-1480)

~~E pot ben que aquest~~ Es pot declarar ben bé que aquest poeta havia estar ignorat abans d'ara. Només En Milà, tot estudiant el cançoner de París (J) esmenta aquest autor transformant el seu cognom en Bover i del retratent-ne dos versos, son aquests els seus mots: "Ramon Bover de qui son aquests bordons: Si com lo sol estela de Diana Dellara'l jorn esplendent les tenebres".⁽²⁹³⁾ És singular que En Josep Tastú, tan amatent a trametre noms i poesies de nous poetes del cançoner de París, recordi que les conte, s'hi agnés s'atllat les obres d'En Boter. No cal dir que En Morel-Fatio, en la seva Catalog dels manuscrits d'espagnols i portuguers de la Biblioteca Nacional de París alfabetitzà aquestes obres del nostre poeta, posant els primers versos de les poesies. Nosaltres, en la nostra Bibliografia dels poetes de 1914 senyalarem les obres d'En Ramon Boter amb els noms, 173, 174, 175 [176 Sparsa d'ausias "Si es'l malalt"], 177, 178, 179 i 180. A la primera lectura rabenta sembla un poeta amorós, però és un poeta religiós que amaga sovint, amb dos segells, les seves forents intencions. - Perseguirem cada obra estàticament i acompanyat d'alguns fragments, els quals seran perfectament inèdis i no seguirem cap nota bibliogràfica per que no en té. Vagament li han anseguratunes dates completament hipotètiques.

Ramon Boter.

I. Si com Adams per dona fou fengut *estrella roja*
cappinches versos

J 173. - Quatre cobles creuades de vuit, i tornada de 4. - Seguirem els primers: "Menjant del fruit que li era neglat, | E deslibert tot tantost subjugat | Lliurant los fills a jor de servitud. | Asi mayres de vos, mie-mamorada, | Lo jorn que us viu tan bella y excellent, | Que de senyor en un punt fuí servent, | Tenint mos bens e pensa subjugada". - Posarem la darrera cobra i la tornada: "Tot mos desigs son que sian contenta | de libert | D' quant pràctic me fas per vostre grat, | E lo de dins que m' sia declarat | Car tal espant tots dies m'espaventa. | E fet jo cert que mi organen servir, | Tots los delits ab mi seran humits, | E los treballs rabis,

251

anagn
e affagats; Tremebren-me hon no hi pugna boyr", ²² "Gració Henry, als no desig sentir Simó quel mot que vose jo gaste-
nem, E si-l vol pugt que vinguis en strem, Car qui be viu be cor-
tuma morir". - El senyal o avisca constant d'En Boter és: Gració Henry.

II. Bocamon Boter.

Pus en lo mon son feta singular

J 17 n. - 7 cottes mig creuades i mig encadenades de 8 versos i tornades de 4.
Per a donar una idea vaga d'aquesta obra notable donarem la primera
cotta, la tercera [pels versos retrets per Esa Milà], la quarta [per la menció de Boccaci]
i la setena. - "Pus en lo mon son feta singular E per les gentes
es cotta vostra feta, Los vostres + se registran per gesta, E l'pus sa-
bents feu ha ydolatrar. Donchs consider vos fer dita monar-
cha, Per puritat e ~~bellesa~~ belleza, e prellent, Les grans rea-
lahors d'agnell fin patriarcha, Pronosticant lo vostre maxi-
ment". --- "Si com lo cel la terra emvisiona estelada de Dia-
na, Declara'l jorn espandint les Genebres, Asi en lo
mon vos son tant ~~so~~ sobiran. Que'ls mals disposts des-
cloren lurs palpebres, Dels vostres fets los grossos se n'ap-
liquen, E lurs flach cap en res no pot comprehendre la lura
calitas per res no's pot entendre Car fred e calt en en
un subtlet nos liguen?", - "Johan toschà, want feu
en vos ne want de vos paria, Car vos baston a dir-me
maravelles. Vos valen tant, senyora Catarina castellana, E dolch-
guia fos creguda Altri en lo mon no no fora very regida"
"Si soy mortal, en vostre mort gran fallas vindran del
cel ab molta resplendor, Dels àngels tots vos rebran
ab amor, Ofenint vos aden per presentalles, E de present
faran canonitzar. Vostre cors just ~~se sent~~ ne roclempne per
ta, Que'ls vostres fets no's pugnen ignorar". - "Tornada,
Graci'e sent, si homéno pot amar Jo son aquell importa
e creible, E com veure que no'ns sia possible En fets
dejus me venreu contemplar?"

III. Ramon Boter.

J 174. ~~Tant com lo sel la terra environa~~

J 174. - Sis cobles crenades i cappinides de 8 versos i tornada de h.

III. Ramon Boter.

Dos grans contrasts, son bateats en ma pensa

J 175. ^{Nom} ~~Six~~ cobles crenades i cappinides de 8 versos i tornada de h.

- Donarem cosa a ~~los~~ mostres les cobles primera i la arena! " Dos grans contrastes son bateats en ma pensa, L'un extrem grat, faltat del ver conveix i E discordants, ja mes pusch be conveix Ans que hi humits sien en consona. No us estim tant que vinch a plens d'esser ~~lo~~ que hi gentils s'lien platzar, Car més parent uno po- ria trobar Na ~~lo~~ que vell ab als no pusch saber? " - " Ans que del ignoranç, E s'aplasti, re reclamen vostre nom, Ed p'sus sabents qui pratiquen sciència Son admirats com se pot fer ne com, Que el vos- tre cors sia tan magnific. Perquè Bonfant entr'ells gran mestre, E p'fa d'acord, son admiració Que el vostre cors ab les rientes plich? "

IV. Ramon Boter.

Tant com lo sel la terra environa

J 177. - Cinc cobles mig crenades e mig encadenades de 8 versos i tornada de h. - ~~Per~~ Ofereirem sencera aquesta bella i ~~esta~~ curta flor mariana, a ratlla seguida, com usualment; " ~~Per~~ Tant com lo sel la terra environa E Deu permet fer humana natura, No forma mai tan bella creatura, En si portant de grans virtuts corona, aquesta ei qui tot lo mon governa, Lo cap e fin de tota gentilesa, aquesta ei qui los grans esterna E als sabents duplica les obtem, - " ~~Grans~~ Grables, reny, saber e gran bellesa, Als un compass d'una princessa digna, Ab un esguard ~~front~~ e benigna Que li pos

stils inclina a bonesa; & Aquesta és qui ab livell e regle
Sos fets polits ab compas e mesura, Aquesta és una flor en
natura. Que tots crims bigs ~~e a regle~~ o "destroç e del
regle" — "D'en ha permés venir ella en lo regle, Per extrepar e forar
gitar vici, Per ella vug-se fer tants beneficis, Qu'en mal obrar
sta la terra feble i Aquesta comens d'amor he-mpara, E al qual
ne trist ab los bells mots consolla; Aquesta és qui de sabor estable
E del qui sab nos mostra gens avara", — "E aquella vol que a
virtuts se prepara E de tot crim te carrera ~~infelicitat~~, A-
quella vol, ab sa lengua diserta Dona favor que may los de
fets eternal purgatori, Aquesta és que's bon fa adjutori,
Ab poch ~~esper~~ esper e mostrant-se bon ministerio", — "Lo rey
Agar ne la regina Xistra, Per lurs virtuts, vuy viuen
en lo mon, Vos son ab ells en un gran e renom, No menys
que Madeya la Trista, Acompanyant los tenint justa vida,
Vos son del mon un dret bissel o mida, Que qui us
creurà may cometrà errors". — "Tornada. Grei e seny,
si d'estas mas labors, Algunas gents vers mi mur-
muraran No us sia greu si-los vinch mostrar a vos,
Car vos mirant, so cert no'm rependran?"

V. Ramon Boter.

Prencent lo tot per la pus simpla part

§ 178. — Quatre cobles crenades i capfinides de 8 versos
i tornada de 4. — Ofereixen, com a mostra, la primera, la
segona i darrera i la tornada. — "Prencent lo tot per la pus sim-
pla part, So tant content com thesen fon de Fedra, E tant
liguat ab vos com mur de pedra Que separar no-s pot
per giny ne art. Nos sentiments d'alegria floressen E'l
cor glasat pren valor infinita, Un gest tant dolç
m'a pres de vostra oïda Que d'aquesta part nos sentiments
se perden". . . — "No us ignor gents, més trob-me preta-
nos En retirar es que molt dins ma pensa. Estrem
és l'alt e dobla la creença, En presumir, d'acions trob
habundós; Curyt dir lo més e com me regonesch

De les mil parts no'm trob be dita l'una; Per no troba falt' alguna. Dins vostre cors cloume, que'n coneix",
 - "Tornada. Graci e seny, de vostre assortech, Tinc dins lo cor
 un verme qui'm roseja, E de tot lorch als speranc'alberga,
 Dins mi riera, no-us men: jutgen per pech".

VII. Ramon Boter.

Quina dolor serà l'ugal a la mia?

J 179. - Cinc cobles creuader i capfinides de 8 versos i tornada d'hi.

- Es una obra desesperada, com la vineta i darrera. Copiarem la primera, la darrera i la tornada; "Quina dolc serà l'ugal a la mia? Traient record de la seua estrena La dels passats, jo fas minime sberga car tots vers mi han don missatgeria. Callen los trist vent-mi en tal dolor Car tot don grec ab major s'aconsola, Yo les senyal que van... — "No fa pègor ~~la canya~~ ne la buxa, trobat senyal trista." — Edat meu record. Aquest tal mot qui'm lessar i punt de mort Tronchant-me'l cors e lagrimant ab gran putxa. La mia carn de la mia sang s'altera, Car al pris poch la major part s'inclina; La altra venç, mes leixa i tant mesquima. La carn crevant dins l'infernal pognera". — "Tornada. Graci e seny, del sol la sua spera No ix més soch dels mesos lo pris cals; Com de mi trist, si per vostre bon alt, Car vo perdent trista dolor m'espera".

VII. Ramon Boter.

O mort! ~~mostra~~ mostrat la gran potència
~~mostra~~ mostrat la gran potència

J 180. - Quatre cobles ~~creuader~~ encadenades i capfinides. Copiarem ~~los~~
 quatre tacs del manuscrit totes quatre cobles les quals, com le
 que hem fet d'En Ramon Boter, son ineditos. — "O, mort omel!
 mostra la gran potència En fer morir qui de la vida s'clama,
 Viure no den qui pert go qui més carne i Pusqu'en son dan
 no mostra paciència. Jo son aquell qui los badells darrer
 tements per tots esper ab alegria; Dona'ts-me Prest, abre-

jant-me la vida, Car més am mort que quantes desplaçat,
 — "Lo mon mei ja tan ~~cots~~ coster a sever, Que dor no'm
 pot fer que'm faca content, Dat m'a solars ~~que~~ c'apres tan
 me turment, Que de libert m'a fer catiu ~~que~~ apres; Subjugant-me
 en lo vigor estat, Cum hom masquè, ne natura formar; Donch,
 si desig del mon lo seu trespat, Fa ço que deig per m'a tanto
 maltractar?" — "A Deu suplich que hoja pietat, De la que'm
 pels a la sua semblanza Car se nos fos la sua recordanza No
 fora'l mon qui viu compitilitat, Mes coneixent los mal que
 la sua dute E tament ell el guarda que n'otorgua, So
 porrehint d'aquesta magna porgua, Mes dupte'm fort
 de leig més en cresque". — "Lo vil passat vol fer l'arma
 corrupte Com troba'l cors en ira maledispost, E quan la
 ven d'esperança desbost ~~que~~ & Atet-hi in la cap desespe-
 rar no dupte. Aquests senyals ab tot jo-los regoneguia E
 pens lo dan que una mala fi prengua, No'ts to jorn al mon
 que no'm facen estorbos Dient que, mort, tota dolor
 absegua?" — Es evident que, ~~per~~ per esser completa aquesta
 obra, hi manquen al menys una cobla i la tornada.

Si dirigim una mirada de conjunt a l'obra d'En Ramon Boter ^{remorarem} hi trobarem tres aspectes, tots tres sobresurten en la lírica dels monòbrosos poetes ~~que formen l'E-~~
 colà de Barcelona. En la I, després dels primers parcs i les conse-
 guències del poe original, s'adreça tot a la mare de Deu, la seva emanació;
 L'obra que comencem amb II es dedicada a Santa Caterina. La IV es, segons el nostre parer, una de les obres religioses ~~la~~ més perfectes d'En Boter. La V es una obra francament amorosa; el poeta es sent felic per que es correspon de la seva aimia. Es interessant la menció de Tosen i Fedra. En fi les obres VI i VII ~~són~~ son extremadament
 desesperades; el poeta vol morir i desitja tenir depressa l'ora de l'agonia i de fer els tres budalls.

51. Mossèn Joan Guerau (1450-1490).

Por ab gosar, ardiment e temor

O² 100, P 185.

Res saben d'aquest poeta cavaller sinó que
és autor d'una sola obra endreçada a nostra Dona, en la
què entreuen algun que altre rar totz personal.

I. Obra de nostra Dona, feta per mossèn Johan Guerau.

O² 100, P 185. Por ab gosar, ardiment e temor

Uxit cobles mig creuades i mig encadenades de 8 versos i tornada de 4 (~~versos~~). Publicada per En Basella (294). — Com a mostra copiarem la primera cobra, la cinquena (la nau) la darrera i la tornada; "Por ab gosar, ardiment ab temor Me vostre pare de Deu mare, Filla del Fill, mare des aja i mare tenint de tots fills la millor. Por deig aver que us ha dat labor Non speris, ab lengua viciada; mas prench ^{spur} honest, pensant vostre dolgor, E que us trobas primer santa que nada". . . . - "Com de la mar penja ~~los~~ los govern. En lo regir que fa la tremuntana, Així lo be goestos de la virtut humana Està penjant del tot en vostre pern. E com la nau perilla molt l'hivern Si bon pilot no conduixer la fusla. Cert tots perim, trebun contra nos l'infern, Si vostre amor a bon port no'm que justa". . . . - "Sense vostres bens tot rich es fratrejós E malvoss, res començosa, E tot delit, sem vos, es amugós. Del meu cruel basta fer piadós, Vostre mercè, qui tot lo desigs que bone obres farà?". - Tornada. Tanta res, quan, si's troba malvós, Ne faltí mai algú per lobar massa, yo dich quisi so per lobar poch a vos, D'on so perdut si mercè no m'abressa?"

52. Romen Lull. (1420-1484).

En la vida de mossèn Romen Lull s'observen dos aspectes, la seva vida pública i la literària. En aquest aspecte, les seves abundoses obres poètiques, ~~explicat~~, han preservat en un sol cançoner: el Jardinet d'Orats (X^1) de la Biblioteca Universitària de Barcelona. Escrivia principalment poesies en català, però ~~també~~ en redactava igualment algunes en castellà i en italià. Com que aquest cançoner té obres d'autors valencians i catalans, al començament hi figura una llista expressant la marxa de cada obra. Si sabessim, per altres notícies, qui era Nña Francina Rossa, per la qual s'interessava el comte d'Oliva, ~~avui~~ com segurament valencià, que devia exercir un càrrec oficial a Barcelona, podríem suposar o cercar una data probable de les dues composicions d'En Romen Lull; però estem en l'ignorància d'elements certs per a resoldre-la. Totes les altres obres d'aquest son simplement amoroses i poques de religiose; no totes plegades indatable. El consistori d'amor, si ~~estan~~ constessin d'una manera indubitable l'època de dame, que esmenta, seria una ~~com~~ altra obra fàcilment datable. Nosaltres hem rengalat qualche data, salva les garanties de costum.

Serven una data fixada, de la còpia d'una obra Latina en ~~el~~ 28 d'octubre de 1467. Ningú ha recordat l'~~existència~~ de una ~~de~~ d'unes obres: Prædispons. De Bello Gotto. Romenus Lull, qui scribendi & fideliter die veneris penultimo octobris anno M° CCCC° ~~LX° VII°~~ (295). - Possem amb tot detall, la data de la mort del poeta, fent servir el cap de la cintas de Barcelona, ocorreguda el 19 de juliol de 1484. No s'arribava a conseller en cap, sense haver estat elegit dues o tres vegades conseller. Per la importància de la ciutat

de la cerimònia de l'enterrament que demostra la consideració
que feia com a home públic. " De la mort de monseny Romen Lull, con-
sellor en cap y ab quina ceremonia lo soterraren. " Dilluns a
19 de Juliol de l'any MCCCC L XXXX IIII, entre dues e tres hores, passà
de la present vida en l'altra, lo honorable mossèn Romen Lull,
l'any present conseller en cap de la present ciutat. La ceri-
mònia fou aquella, qd es: que los honorables consellers tots quatre
foren a la casa del difunt conseller vers la VII. ore del migjorn ab
gramalles e caparons de dol, ab los verguers ab lurs vergues
alsades, vestits ~~de~~ dol ab lurs gramalles de dol ab caparons al cap;
e assí muntaren a visitar los fills e germans e altres parents
del difunt, e comunicaren a aquells de la forma que i devia
tenir la repulitura; e per aquella, qd es, que, seguit la forma
antiga en semblants casos e acostumada fou desliberat que,
que lors del dit difunt fos tract de casa ab creu alsada. E per quant
lo temps era indispost per sostener lo dit cors, con sin ~~que~~
gran calor fou desliberat: que lo mateix dia fos notificada la
mort e comitat ^{per} lo dia apres per la sepultura; e foren consolants
VIII en que foren alguns artistes e menestrels capa de cara, anant
per la ciutat a cavall, ab gramalles e caparons vestits comitants tots
los homes d'onc, assí com cavallers, gentils homes, ciutadans hon-
rats, mercaders i alguns artistes e menestrels. Assí mateix
fou desliberat que VIII. ciutadans honrats, ab gramalles e caparons
al coll, anesen comitar la seyora Infant e la Sra. Infanta, qui
trobaven en la present ciutat. E assí fou desliberat que IIII
preveres, ab gramalles de dol e caparons al coll, prengueren
carruat de comitar tots los prelats, abats, priors e tots los mones-
tirs, abadessa de S. Pere e Prioressa de Junqueres, especialment
aqueles que son parents del dit difunt. L'orde del dia de la
sepultura fou aquell, qd es: que foren elegits VIII. promens ciutadans
que anaven ^{per cors} de front, de 1111. de bras, ab verguers ab les vergues als-
ades, los quals verguers anaven vestits ab lurs gramalles. Apres dels
primers anaven los comitants a la sepultura. Apres anaven los
consellers ab caparons ~~ab caparons~~ vestits e altres verguers ab
ab les vergues alsades. Apres anaven dos fills del dit con-
sellor al mig de dos promens, qui s'en portaven. Apres anà-
ren. Apres anaven los germans e parents. E la porta de la
ciutat fou tancada fins que lo cors fou soterrat e les mires
dites. E mes los oficials de la ciutat portaren dol. E mes la tanca no
anà a Llotja. E mes los consellers portaren gramalles de dol tota la sey-
mana". (295). El concer que, en mort Romen Lull, era vida, per que'

consten els seus germans i els seus fills, i ignorem el gran de parentiu que podria ~~haver-hi~~ haver-hi entre ells finalitats que s'anomenaren vagament parents, i no es parla de la seva muller. Es veu que la malaltia de la qual va morir va ser Marga i com que pres el càrrec de conseller en ^{va ser nomenat} paper Sant Andreu tot el mes que va exercir-ho va morir mig any. Hi ha un Jaan Lull, que ens imaginem pare d'En Romeu, el qual va exercir ~~successivament~~ el càrrec de conseller ^{de diverses reperes,} l'última regada en 1488. Però un altre Joan Lull, menor d'ells, va exercir ^{successivament} el càrrec de conseller ^{del precedent,} apareix contemporàniament amb la primitiva nomenatura a Roma en l'any 1480. La segona regada que va ser nomenat ^{com a} conseller en 1483 ja era en primer lloc aeri cap (299) ①

Alt bon notari Narcís Guat que en 1486 va acabar d'escriure el Jardinet d'Oratz, debem que hagades inclos tantes obres d'En Romeu Lull, tot just mort dos anys abans. En Guat havent estat, en copiar tantes composicions d'autors catalans i valencians, degué esser una feina Marga, entre tirar i escriure. Tenim, per consegüent dret a creure que les obres d'En Romeu Lull gairebé ^{a Guat} va tenir l'objecte el projecte d'incloire-les qui sab si arriban d'haver final En Lull. Ja si cosa sabuda que, en retligar-se el Jardinet en el segle XVIII^è, el retligador va saltar-se de lloc algunes poesies, les quals, en la idea d'En Guat, degrien ^{formar fer} tot ^{com} una col·lecció, presentant-se ~~tot~~ plegades i formant un tot homogeni. — Hem percat 32 obres de Morir Romeu Lull, que hem ^{seguit} classificat en l'ordre en que es troben en ^{l'important} ~~semeigant~~ cançoner Jardinet d'Oratz, que s'hi, com hem dit, l'únic que les porta; sense alterar els salts fets pel retligador, fet que hem observat més aviat. De manera que començarem amb una sèrie d'obres catalanes i, en haver-ne publicat de castellans i d'italians, tornarem a descriure les darreres catalanes, ^{lycavins} ^{davant d'assassos, roquets, presons}, posen relacions i vides, i considerant la pertinença ^{relatives} i de gèneres perfectament corrents en la literatura italiana de l'època.

I [1460] Cobles de Romen Lull, reusant-se de un
Maldit qui'era inculpat per una dama.

Si us he maledit en pensar ni per ofre
 X¹ 6.- cinc cobles ^{creuades} de 8 versos i tornada de quatre. - Briz,
Jardinet d'orats, fragment, 1869, p. 49, seneca. - Briz, Poetas,
 1865, p. 183. - Milà, Obras, VI, p. 406. - Es tracta d'un ver-
 table exordit o excusació. Totes les ratlles senales comencen: "Si us he maledit"; entre les amenaçes que el poeta ^{en} pondera posaren
 uns quants: Visqu'en lo ^{mon} torist, malcont e pobre, la carra me
 caiguda sobre, sens confessar mugra com a dampnat; la carra me
 me caiguda a brossos de mon cors per malaltia. - Encara ^{en} en-
 maledicions més forte o per l'estil que 'l gènere es
 portava. La tornada és tota altra cosa: "Par e sens par,
 feu que no us desalenta Fals pensament, no prengades
 a despit; Sabut lo ver serà mon mal finit. De
 tants amichs foreu gran delit sensa".

II [1460]. Resposta de Romen Lull a tres cobles
 del senyor comte de Oliva, qui més ^{bonaix} e millor
 la sra. Francisca Rossa, metent-hi per jo-
 siga un diamant, respondent per los mateixos rimes.

Compte senyor puis virtut es la rama

X¹ 7. - Tres cobles de 10 versos i endressa a la dama de h.

Briz, Jardinet, 1869, p. 51, seneca; Briz, Poetas, 1867, p. 183;
 Milà, Obras, VI, 1895, p. 49. - Hem de creure que les cobles de-
 gueren probablement seren escritas en castellà, per que en l'obra
 següent (III) el propi Romen li respon en castellà a les mateixes

tres cobles. En les castellanes, Romen Lull^{no}, es ve en que aquest conte d'Oliva del segle XV^à s'anomenava Seraphí de Centelles, diferent d'un cavaller del mateix nom que era força posterior. Aquest era segurament, el primer conte d'Oliva. En Milà observa aquest^{les} que el mateix Conte és el que respon a una pregunta^{d'}. En Crespi de Valldaura i C^o den Baser aquell, del qual En Bernardí Vallmanya, valencià, li^{dedica} servia traducció del Cancion d'amor, de Diego de Sant Pedro i es troba d'essar secretari d'aquest conte d'Oliva. — Copiaren la primera cobra, la terça i la tretzena endreça, com sempre a ral·la seguida: "Compte senyor, puis virtut è la rama, E de son fruct pren tema mon scriura, Dir quant mereix la qua' honestat més ama. És per les dos de tots vells deslinra; La ploma prench, per fer vostre manar. O troba, d'ors! no vullar més tardar, Per ever tal son virtut obrar, Tant no direu que'l ver no s'entrengora". — "Quant més la mir, torbe'm los sentiments, Noves llores tarden la mia mà, Per lo molt grat que prench en les presens. Lo men delit tortemps millorant va: Dido, Saphòs, Tiresi no feu Penèlope, si Judith ab sa mossà, Més del que vos havreu fet e fareu. Car vist es clar de totes mereixen Prenguen de vos espill fins a la fossa". — "Endressa a la dona. Actes d'onor, els cels triomphauren Per viure honest felicitat, havreu. Com ho suplich a nostre senyor Deu. Son curioses les estranyes comparacions diem-ne classiques. — En Milà creu que les cobles del conte eren escrites en català, però els rms en eu, at no poden ésser traduïts del castellà, et mol entremig (Obras, VI, p. 422).

III [1460]. Otra respuesta de Romen Lull, a las mismas coplas del 3º. conde de Oliva, en castellano.

D'Oliva vos; ~~vos~~ conde, señor muy discreto
 X⁸. Tres cobles de 10 versos. Aquestes tres cobles
 d'en Romen Lull ~~no~~ son, naturalment, escritas en rimes
 molt diferents^{en} metre d'arta major: mentre que en l'obra
 precedent, com hem dit, escarnia els rimes d'una obra, pro-
 bablement escrita ~~per~~ ^{compte} en valencià o català pel mateix comte, l'
~~producció~~ original de les quals pot considerar-se, per ara i tot,
 pendut. — Per què d'aquesta obra no se en coneix sino el
 primer vers del tema, ja donat per En Milà, presentaren una
 idea, gairebé completa. En Milà va adonar-se, en primera
 i llunyana lectura, que en Romen, en el seu Elogi del conte d'Oli-
 va, oferia el nom i títols complets. Coneixent tots dues obres renceres i no hísta-
 res d'aquella arqueració del seu romanista. Com que d'aquesta obra no se n'ha
 publicat altre com que el primer vers ~~el~~ ^{destacada} (Milà, Obras, VI, p.) do-
 naren la primera coble i la Tercera i darrera, sense que la segona i també
 forga interessant.: «D'Oliva vos, conde, señor muy discreto;
 Con justa querela ~~Hablos~~ ~~Hareys~~ requerido muchos tro-
 badores. Hareys requerido y puesto devoto, Dar
 humildemente, a quien mas ~~electos~~ Juzgado sera
 diciendo lores. D'aquella señora la más singular;
 Sus obras loar confida en su nombre; Sus obras tocas
 Dejir-la quien es mi mano menos monstrar; No cumple
 que fuera demasiado?». — “Cuando cada uno de
 grado desea Han puesto en ella a Dios y natura;
 Sin codiciar cosa torpe y fea, Rayón no consiente
 ni que sea Viuda, virtud con tal hermosura, Tastu-
 gor deseo tanto merecer. Sin letras muy bellas, por me-
 fenescor. Lohadas por todos por esta venir y, puestas sus ales vayan
 Sabo se puede su fama perder?»

263

IV.[1461], Obre feta per Romen Lull responsiva,

com mostra Dona i en los vint triumphos ~~triumphos~~
~~triumphants~~. — De la sua concepció.

Misteri gran, ~~vostre~~ o concebiment noble!

P. X¹ q. — ^{Vint-i-una}

~~21~~ cobles de 10 versos: 20 triomfes + 21 "endressa de tota
la obra a la glòria Mare de Déu"; els epígrafs són aquests: De la
sua concepció, De la sua Nativitat, De la Desponsació amb Joseph,
De la Annunciació, De la Concepció del fill de Déu, De portar
el fill de Déu nou mesos en els ventres, De la visitació de santa
Elisabet, De la sperança del seu part, Del seu part, De la
Nativitat del fill de Déu, De allistar e nodrir Jesús, De la circum-
cisio e impostat del fill de Déu, De la Adoració dels tres reis,
De la oferta del Jesús al temple, Del sagrament de l'altar,
De l'sguard que li fan Jesús crucificat, De la Resurrecció de
Jesucrist, De la Ascensió del fill de Déu, De la missió del
Spiritu Sant, De la Assumpció de la Mare de Déu, Endressa
de tota la obra a la ~~ma~~ glòria Mare de Déu. — Briz,
Sardinet, 1869^{p. 53}, senyera; Milà, Obras, VI, p. 410. — Do-

narem dues cobles per mostra i la tornada: "Sola legint
aquella profecia que, prophetant Isaies ha dit: Verge
parrà fill Déu e nom unit. Vostre voler mostres farà com-
plit. Podent servir la que tant mereixia. L'eternal Déu
que, tal vos comprensa, anunciar, per l'àngel que us tra-
més, com saludant, vos dix: Ave maria. La Trinitat
promés havia Executar lo que per cert promès". — "L'espiritu azi-

254

Sant, de la vostra sancta pura Preordina Jesu vestir, E que tal fruyt, de vos feu produhir. Per la salut de tots volch morir, Mediador entre Deu e natura. Humilant l'avà tanta intzura, Esser dient l'anelllo del Senyor; Testificant la sagrada Scriptura, Acceptas-vos humilment la proxima E concebut fons nostre Creador? — "Endressa de tota la obra ... — Mon flach engony, lo vostre gran merèixer, Cach ofuscat d'aquest mundanal fum, E de pecats obstinat per costum. M'obri los ulls, donant-me clara lum De vos lohar la part que puch conèixer. Vos tres labors han tant delitos pèper, Per molt meest qu'en gust me par restar dejui; Serviros devot, me sent tal desig nèixer. Preneu de mi, que vostre fill null esser. Aquest present, sens ~~ser~~ ser-vos importí? — Nota personal a la p^a de la primera còlla; i Com poté dir, en una sola còlla, Lo que

V [1451]. Obra feta en strams, per Ròmieu Lull,
en laors de la gloriosissima Mare de Deu.

X¹ 10. Per satisfer al qui tant me obliga

Bris, Jardinet, 1869, p. 61, sencera; Milà, Obras, VI, tornada i l'endresa.

P. 410. — Presentarem la primera i la tercera sobtos, la tornada i l'endresa. : "Per satisfer al qui tant me obliga Lo molt voler que tinc insaciable, He pre-
sumit de vos, beata verge, Parlar sovint, ab
voluntat sencera. No pot bastar dir tant lo merit vostre,
esar secret és reservat per l'altisme; Mas per jutjar de tant
noble vianda, He de saciar mon appetit no ficht" — "Ans
que al mosec fos, eren primer elata, Meritament filla de
Deu e mare; e ~~ppri~~ marquèi verge Immoculada, Sola en
la mor tor de gràcia plena, En poca edat sabéis los sants mis-
teris Que traspassàs acostumada pensa! Era diu ~~vos~~ dins vos
divina ciència infusa Vostre pensar sols era Deu entendre?" — "Tornada. Si poch saber la causa de mi culpa, Per

l'ignorar matèria tan alta, Perdó-us demà i mer-
cè de vos prengue. Qui en paradís ensémp ab vos me vexa",
— "Endressa". Mare de Déu, banyau-me de tots vics, De
tot perill que mi rona dar alarma, Fen que vei Déu e vos
sien mes obres; que paradís per vos m' posseesca? — No hi
que el personatge al qual el poeta es creia tant obligat i al
mal endreça la composició a la Mare de Déu, el fa ressortir en la
tornada i en l'endressa. Desitjaria retrobar-lo al Paradís. En
Romeu Lull no ens anomena el tal Personatge i emdeixa
en la incertitud.

V [1462]. Obre de Romeu Lull, coberta, fogint ~~de~~
foll e desonest amor.

Si en temps passat ~~hagues~~ hagut conèixer

X¹ 16. — Cinc cobles de 10 versos i tornada de 5. —
Briz, Jardinet, 1869, p. 121, sencera; Milà, Obras, VI, p. 608.

Si en temps pragues coneixes ^{altò} del que sab are per experiment, li sabria
gaire d'haver perdut la seva joveutat servint dones. Un sol amor
és constant i veritable: el de Déu. Havia canegat tant la més for-
ta follia amor que en la darrera cobra i en la tornada ^{pas} del
cansa: "Yo no dich ^{pas} qui amar dona no's dega, Ni que
l'hoj ^{tan} en enemiga tenir, Ni ja menys dich que, per
ella servir, Y dolatrem com deu obeir, Ne causa da-
que per talla coneiga; Pendre lo mig per fugir de tal
braga. Car deu-s'amor e no pas adorar, Seguint
l'honest e avant virtut no gnega; Si consentiu
que il vos manega, No es d'excusa tat tant verí pro-
duir". — "Tornada". Pare sempre, molt vos tincs agrado
que no volen gò qui altri ben yo bega, Car en amor,
cosch ~~veig~~ que renega. Yo no me n'clam, vos ho
fer que no'm cega. Hont vem molt clar fa la mal
mal finia?"

V[II]. [1462]. Oble contrita en strams, feta per Romà Lull.

De bocadents postrot estichs enterra;

X¹ 17. Vuit cobles de 8 versos i tornada de 4. - Briz, Jardinet, 1869, p. 123, sincera; Milà, Obras, VI, p. 611; Bulbena, Crostonacis, 1907, L7, p. 236, sincera. - Obra escrita pensant en el cant espiritual d'Ançias March. Donaren, com a via d'exemple, la primera cobra, la mitjana i darrera i la tornada: « De bocadens postrot estichs en terra; L'era no m'pechs, si ajuda no m'dones. Dignes no son que mos ulls lo cal miren Per que t'open cascun moment del dia. Jo te coneix et tens ta conaixensa, que m'done spont, per gran pena que dora. Tants son los crims que del perdonar ~~doubt~~ dubte; Per tu' ser just en mi defalche no presongua ». . . - « Recorda'm be que la mort no designe Del pecador; mes qu'en tu's convertesca, ho men penar te suplich haja terme. Done'm oblit de tota cosa prava. Si de no res fet de tu tan digna, Dant-me esperit de comprensió que enssempas ab ti faran la vida eterna ». - Tot esperit, sent Trinitat perfecta. Suplich-te molt, que mentí en ho mon visque De quant faré qu'en res te vingue contra ».

V[II]. [1462]. Romà Lull, clamant-se com no pot fer giv als lassos de amor.

Yo fuig d'amor per viure en libertat

X¹ 18. - Quatre cobles de 10 versos i tornada de 5. - Briz, Jardinet, 1869, p. 126, sincera; Milà, Obras, VI, p. 608. - Ofereixen la primera i la darrera cobles i la tornada: « Yo fuig d'amor

per veure' en llibertat E no ser me rots de tal senyoria;
 Sempre vers mi l'e conegut ingrati, Sol, graciós, t imat
 e fort irat, Per be servir a l'enemiga mia; Ei tot son fet
 vana parenceria. Pius en son llar, ~~veu~~ ven dins vosser
 ligat, Si com aquell qui jinga joch forcat Perdent lo temps
 present e lo passat, De l'avenir vol que segur ne sia".
 -- "Serà mentider aquest meu pensament, Pius que teniu
 bondat, reny e bellesa. Si en assò la natura hi consent,
 E d'altres sou en lo més difarent, Produhir deu de vostan-
 ta ~~belleza~~ bonesa, Satisfareu a dintre gentilesa, Preneu
 de me d'amor lo sagrament; Negar no, deu raquesta conde-
 cent, De vos seré fidelissim servent, Tenint dins mi
 de virtut fermada impresa". — Tornada. Arxin de reny,
 no us faré en res defesa; Pius mon voler en res no, es
 malnirent. Ma voluntat en lo mig joch n'és mesa;
 Àme-us quant puch, sens desig de pagessa; i Donchys
 vos suplich fem-me bon tractament?"

TX [1463]. Strams sobre lo descoronament amor.

Mon sentiment ha perdut del tot l'esme

X'19.- Cinc cobles llures de 8 versos i tornada de 4.

Briz, Jardinet, 1869, p. 128, sencera; Mida, Obras, VI, p. 408.

Reproduirem la primera, la quarta i la cinquena cobla, i la tornada.
 "Mon sentiment ha perdut del tot l'esme Per veure' en vos
 mudar nova natura. E vaig cercant ~~to~~ trobar vostres vestigis,
 Atas par-me cert feu invisibles passos. A voltes trob e tant
 alguna pista; Met-me'op camí si trobaria'l centre;
 Mas a la fi més desviat me trobe: No se tornar hoy
 comenciar maria? — "Com se pot fer mi azi prest
 se obliga Lo que de si te recordansa ferma? Per
 lo recort de l'acte delitable, Acompanyat de voluntat
 no pocha; Mon voler gran oflit no porà pendre Si
 mil anys visch vosserà ben gordada. Per lo semblant,

fer de mi bona gorda; No consentau se rompe nostre p
 "Clamar nous sinó de qui us consella, Ab passió do-
 nant-vos consell ficht. Propri interè, priva la conaçionsa
 Aprofitant quanç veritat s'agrista. Pren-vos-mi apò, quanç
 creura sou languera, E donau tort a qui es dret l'escusa.
 Lanson apart tota voluntat prava, Perseverant en go'
 qu' amor obliga?". — Tornada. Par e sens par, si faren lo
 contrari, Ofendreu-me per a vos mes ofendre; Fent com aquell
 per la mulher desplaure Se vol privar de lo que més amava?
 — Pot esser que hem fet massa extractes d'aquesta obra
 d'En Romen, però em sembla prou notable pel sentiments di-
 versos que expresa.

~~X~~ X. [1462]. Obra feta per Romen Lull, inti-
 tulada La Consistori d'Amor"

L'alt triumphant Cupido, deu d'Amor

X¹ 21. Vintiuna cobles creuades de 10 versos, forces
 amb epigrafs que esmentarem. Aquesta Marga obra té airs
 de poema. Briz, Lo Llibre dels Poetas, pp. 186-196, sencera "Mila",
Obras, VI, p. 605; Bulbena, Jardinet, p. 45, només les 10 pri-
 meres cobles, bon text; Bulbena, Crestomatica, II, 239, incomplet, però
 bon text. → Per mitja de nou cobles introductòries el poeta
 explica el que esdevindrà el Consistori d'Amor constituit per da-
 mes. El poeta va sol, trist i conciós prevençat per la crue-
 ra amb que el tracta la seva amia, caminant per un lloc de
 per esta via? E de que't ~~se~~ clames de mi?" Descriv
 el deu d'Amor de la següent manera: "Per hoer dir,
 ell esser comprendri. Ab l'arc en mà, lo carcaix
 sint portava, Los ulls relats, grans ales li mirà;
 Per los senyals tantost lo conegué, De murta al cap,
 neu, ab galard'anava. Com infant poch, man-
 quel, me semblava: A poch instant me pareix

vell molt fer. Humil, prostrat, li digué, que ~~manxa~~
 Tot temerós: irat, vés me's mostrava, Com es volgués
 de mi venjanç "aver". Per a fi d'endolcir-li fa la història del seu amor, que ^{el} poeta no li ha fallit: «Enté, non
 dir plè de pietas gran, Si be del tot res de secret li
 era, Dolres nostra, los ulls mullant li van. Tot pieds
 per tans greuges que m fan Lo portament d'aquella ten
 altera. Així respos: Fas-te promesa vera Molt prest ~~també~~
 venras lo joc al coll tindrà, Lui tal te fa sets la mia
 bandera: Noli valdrà la superba manera, ^{que} però
 mut costums, be mester li serà » aleshores el deu
 d'amor li momena el Consistori: «Lo tan lament sens
 par enutzat m'ha. Molt sovint oig a qui tal me dema-
 na. Altres de tu jàmés no m'enutzarà. Jutge-us de-
 re, ab consell just e sà, Lui-us hoyrà diligències
 cada setmana. President fas a dona Castellana,
 Per molt saber, ab lo bon jurs que té... ». — Només
Canceller Na Bastida; Na Ribes, víuda de gran
 renom, Pregent, Na Pribollada; i fa advocats a
 la víuda Tagamanent, a Na Valls i Na Dionis
Miquel; algutjors, Na Berguera i Na Corbera
Caramany; jutge d'la proponedors Na Sepmanat i
 Na Vilademany; jutge d'apel·lació, la contessa
Lulla; ivers Na Boschanes i Na Aymagaves;
 d'eraient en fa el mateix Romen Lull, el qual va-
 drecer al president i a tots els altres oficials. Acaba
 amb la cobla final en la qual se suposa exdre-
 gada a tots els amants virtut: «Puis, obéhient, yo
 fin quant me manà: L'amant virtut fassa
 jústa demanda, Car be defé per advocats se-
 rà. Causa seré casci son drat aurà, E jus-
 no vase per la ronda Vostre procés d'onest ex-
 ministre, Car altamente portarem negra banda.

270

Ab dolça gran viuen en vostra tanda, Foragitor
per vos tancat en clar? - Varem tenir ocasió d'expamar
aquesta obra, amb altres de similars, en un estudi nostre,
verificant algunes personatges. Les dames en els postes de l'escola,
cola de Barcelona (297).

XI [1452]. Cobles de Romen Lull, de seu prochà
amor.

Fantesiant molt sovint en amor

X¹ 22. sis

~~C~~obles mei crenades i mei encadenades de
8 versos. - Milà, Obras, VI, p. 406; Balbena, Jardiner, 1897,
p. 5, seneca. - Petita influència d'Angiàs March. Respecte a les
influències d'Angiàs en algunes obres poètiques d'En Ro-
men Lull veure Pagès. Angiàs March et ses prédecesseurs
(300). Reproduuirem les tres primeres cobles i la tornada:

Fantesiant molt sovint en amor, Havent ~~report~~ re-
cord de sa gran senyoria, ~~te~~ desigant saber d'on
prochà, Del esser seu quina és la rason. Ne com
en nos aquest es causador: Entrat so dins los
secretos de sa pensa; Sabut ~~ne~~ clar quant si sa
gran valor. Ne per a quant basta sa gran ofensa?
- "Amor en si és un acte humà Qu'és en lo
mon produxit per natura, Creat és l'om sens
alguna cultura, L'efecte seu és virtuós e sa.
Lo Creador es lo qui'k mon crea. D'el proch-
eix totx amor virtuosa; Però very molt am-
la viciosa E son molt pochs qui tasten d'aquell
pa". - "D'aquell que amor que's den appellada
vile Yo parlare, puis l'altre es oblidada, Qual
es ni com es entre nos causada En grosser cap

tant com en la subtil. D'això n'avem tots -
més mil. Que's met amor dins en penya grossera;
Mas la grossera ab la saber civil Pert lo camí ignorant
tal carrera? — — — "Tornada. Por e sempre, ab virtut se
corona Lo molt que us sens neguna vittat; Pugs
d'onestat aportau la corona, ~~que~~ amor a vos. me
mou sola bondat",

XII. [1463]. Cobles de Romen Lull, requerint a ac-
citant certa dama en amar-lo,

~~XII.~~ Lèixe'm estar, amor, no'm dones guerra

XII. Cinc cobles de 8 versos, mig crenades i mig
encadenades, i tornada de 4. — Milà, Obras, VI, p. 406; Bul-
bena, Jardiner, 1897, p. 7, rancer. — Per a alguna particularitat d'aquesta en copiarem les tres primeres cobles, la darrera i la
tornada: "Lèxe'm estar, amor, no'm dones guerra. Què vols
de mi? No sabi que tot gò ten? Propri no tinc, no puc
dir: açò'm meu? Com observant religios ex terra, Tot
pensament de mon cor se desterra Sino servir ab lealtas
a vos. Quant vos fizé do de tota ma desferra, Dellí-
berat, vos dení l'arm'd cors" — Ha'mor vulgut
que'm prenguis per renyora, E molt content vos comen-
ci servir. Sem que jamés no us pensí desservir;
Mon voler tot per ma deu'us adora. Per dolor gran,
vaig cridar via-for, a foch! a foch!, que d'amor
tot me crem. Vos no'm creieu perquè de part de
tota Transllan vaig per lo perill que ferry? — —
"Per los migants qui amar-vos me descobre Yo cer-
cant vaig remey a ma dolor, Acompanyat e ben
despi d'amor, Vaig a la fi me trobe del tot pobre. Tancat

sta, non dupte jamé sobre Mon sperar, sen a sperar.
 L'indurit cor ab crueletat difer; Ans crech morré qu'ale-
 gria may sobre?... — “Amar-vos no crech fer se poria, Puys
 no desig sinó qō qu'a vos plan, E prench desplex en tot lo
 que us que us desplan: Lo si e il no en vos te senyoria.
 Donchs qui vol dir la tanta pena mia? Donau remey
 a mon continuu dol, Que visca trist ab tanta tiranta,
 Coman a vos, amor, ni reho' vol”. — “Tornada. Dona
 sens par, en ben amar so sol! Lealment am e sens
 barateria. Se fah vos dich, demā no vege'l sol,
 Lo coll me trench, prech la Verge Maria”.

XII. [1463]. Romeu Lull.

Vencí, por no ser vencido

X¹31. Una cobla 5 versos i una altra dalt 9. — Bulbena, Jardinet, fragments ineditz¹⁸⁹⁷, p. 11, sencera. — Aquesta i les dues se-
 guents composicions, son curtes lettrilles amb les quals el nostre poe-
 ta imita la immensa i passada literatura castellana de l'època en
 aquest gener. El mateix que en les obres italianes de Romeu Lull,
 el nom tan solament apareix, en aquesta tres obres castellanes,
 tan solament surt en la primera. Estan segurs, per certes parti-
 cularitats idiomàtiques que son distintives dels catalans que escriuen
 en català, que les sengalades amb els nombres, números romans XIV i
 XX. Així també ho va creure En Milà (Obras, VI, p. 404, enveient
 un mot). — Reproduïren senceres les cobles castellanes, però a ralla seguida,
 en esperó de la darrera que obriren en forma mètrica, com a nostra:
 “Vencí, por no ser vencido, Quien venciendo me venció, Sa-
 nando me vi perdido, ^y perdiendo, aborrecido; Querer mucho me
 perdió.”, — “Yo tenía libertado, Libertoando mi querer; Bi-
 agora ~~1895~~ engasgado Por a mi desconocer. O, amor desconocido,
 Quer es qui otro tal sintió! Ganando me vi perdido, ^y per-
 diendo, aborrecido: Querer mucho me perdió.”

XIV. [1463] (Romen Lull). Mote con cobla.

Guay de mí, triste cativo!

XV³². - Una cobla de 6 versos i una altra de 10. ~ Bulbena, Jardinet, 1897, p. 12, sincera. - Seguirem pel segon vers: "Guay de ti, mi corazón! L'ora que tienes razón Perdiste tu redención, Por la qual moriendo vivo"; - "Muerte, fortuna m'a pecho Perder lo que mas queria, Muerte es l'ànima mia, Bevir mas no por derechos, Pues de vos, mi bien, so prouo (?) con envidie e sin razón. Guay de ti, mi corazón! Perdiste tu redención Por la qual moriendo vivo".

XV. [1463] (Romen Lull). Otra por ausencia de partida.

Fenescer veho mi vida

XV³³⁵. - Una cobla de ~~sins~~ versos i una altra de 9. ~ Bulbena, Jardinet, 1897, p. 12, sincera.

*Fenescer veho mi vida,
Pues no veré mas a tí.
; O dolorosa partida
; Y tan cruel despedida,
Triste meschino de mí!*

*Sin vida vivo cativo
Por ser de tí apartado,
Muerto soy, cierto no vivo
Por mi mal assí infadado.*

*; O qué dolor dolorida
Dolor me del que perdí!
; O dolorosa partida
; Y tan cruel despedida,
Triste meschino de mí!*

→

)

XVI. [1463]. Obra feta per Romen Lull, trobant-se fortunat en amor, loc e comanda aquell.

Si en algun temps d'amor me so clamat

X¹ 51. - Sis cobles de 8 versos i tornada de 4. Milà, Obras, VI, p. 409-410. — El primer vers i la tornada. — Donarem la primera i la segona coble, i tots, inèdite, i la tornada.: « Si'n algun temps d'amor me so clament, havent per cert tenir-me causa ~~folla~~ justa; Com ignorant ~~pobr~~ lo que tinch per ben somersat, E lo present hi he donat per gotge; De diat? ». — « Pobre no so me ja menys no tinch res Al menys ter cosa cosa nenguna m manca, Res no deman qu'ab voluntat molt franca Servint amor no'm si en comte meis. Libert no so ne'm tinch tampoch per pris, Car ma presó ys la'm trob molt liberta; Mas d'altra part la vida ~~me~~ laix incerta, De tot me plan, puys no'm puch ser repreñs ». — — — « Tornada. Par e sens part, per amor ys progr per, Mitjengant vos per què tot me repreñch, Veig liberal d'ant me delit e pler? » — Es podria creure que els opòsits que coneixen aquesta obra li haurien estat suggesit pels daus de monsí Jordi.

X¹ V[1]. [1464]. Obra feta per Romà Lull per la mort de la que en strem amava.

Vengut el temps que en amar dare termes

X¹ 52. - Sis cobles mei encadenades i mei creuades de 8 versos i tornada de 4. — Milà, Obras, VI, p. 409-410. — Bulbena, Cronica matia, II, p. 244-5, senyera. — Battarem algunes cobles d'aquesta bella composició, ad a desgrat, perquè voldrien ~~republicar~~ la loba, però ho ferem abans En Milà i En Bulbena en estudis que poden trobar-se en tots les mans. « Un ~~gran~~ breu suspir es lo qui m'a fet pobre. Que res no tinch sinó la ven e'l cors; Ne veig ja més haver ningun recobre, Car lo poder consisteix sol en vos. En aquest mon no puch haver repos! Tot preteri quant moris en la terra! Fals dich morir, mas després la desferra Per alt muntar al regne gloriós? » — « Deheretat m'a de tot' alegria, De tot conost me veuran apartat, Si rich o cont, és tot parenceria, Gemes i plors governen mon estat. Yo tors les mans com pens lo que so stat, Sol m'a restat de mon viure la brisa: Des d'are prench »

negre per divisa, Car tot mon cor d' aquella m'ei te
 - "Absent de vos, yo vinch mes armes rendre, Finit non se
 temps, prench comiat d'amor, Ne don! al mon mei no
 designer per perdre: Prenguer de mi aquest mateix tenor.
 En testament ma dama prei mon cor, * Tot mon pensar, mon
 voler e ma posa: Ab ella sempre si posat sots la llosa llon
 casciun jorn, vivint, continuu mor". - "Tornada. Par e
 sens par, diuot de vo reste tal flor, Verge ~~marqués~~ Consort de
 mi, al viciós reposa: Verge nasquèi, gardar la carta
 rosa 'Donar' al mon de vos noble llevor".

↑
X
9
; 2

XVIII. [1464]. Cobles de Romen Lull, dolent-se de
una dama qui l'havia deixat o desdenyat.

Puys no'm volen, prech la mort tot me vulla,

XIX. - Si cobles de mig encadenades i mig crenades
 de 8 versos i tornada de 4. - Milà, Obras, VI, p. 407; Bulbena,
Crestomalla II, 1407, p. 243, senzera. - Totes les cobles se-
 nacen començen Puys no'm volen, tornada i tot. - Operi-
 rem tan solament la primera cobla ^{i la tornada} d'aquesta pesada obra,
 començant pel segon: "Per no voler res que us sia visga desgrat!
 Puys no'm volen, del tot ara'm despelle Altra janes
 amar que im sia grat: Puys no'm volen, visch mut, iort i
 segat, Puys no'm volen Per què ren vos, no prime res ma
 vida: Puys no'm volen, volria fos finida Com me mostren
 ser de vos desamat?". - "Tornada. Puys no'm volen,
 yo vull lo que volgri, Sempre volré e voler-vos no'm cance.
 Puys no'm volen, e jo dins en la dansa, Covè dansa
 Dancar cové, e ho vol amar apí".

XIX. [1464]. Prosa feta per Romen Lull, intitulada

La Despropriament de amor. - Comuna opinió, no solament
 dels naturals mes encara dels teòlegs doctors, que tota ^{racional}
 natura

e humana creatura en la creació sua es inclinada a certa natural inclinació, la qual, més que tota altre, en ella dominia, seguir e obediir es voluntàriament forçada. E com aquella massa (o embrís per més propi parlar), de la qual complits aquells deters menys dies, e organizat lo men cors fos apte e dispost ha amar, en un instant infusa en gò aquell la anima, lo sonar per natural instant li fou anneix.... [acaba] Adonchcs qui a ten i fortunat, miserable e viciss stat, com a foll amor servir, fugir volrà, legint aquest meu despropiament, de mè, com experimentat en aquell, exemplar prengue a fo que lo més salvable parer a despeses mies delliberar pugue. Finis. — Koma hem dit més amunt, aquesta edició va esser publicada, per la primera vegada, per En Ramon Miquel i Planas, acabada d'estampar el 27 d'abril de 1910, amb una important nota final i formant part del vol. III del seu Novelari Català. En la mateixa notàcia biogràfica d'En Romen Lull, han fet remarcar la importància d'aquest text i la relació d'aquesta Serenà que fa fa sortir, amb les Matres perdudes, endreçades a Na Serena D. Com que en morir Romen Lull el 14 de juliol de 1484 era vídu amb dos fills, no sabem amb qui va prendre estat matrimonial als vint-i-quatre anys ben complerts; tota vegada que, segons les apariències, Na Serena va constituir per el nostre poeta, el seu primer enamorament.

XX [1464]. Cobles de Romen Lull, querelant-se de cruel e desonorant amor.

Glorios és l'om qui no sent amor

X. 68. — Quin cobles de 8 versos i tornada de 4. — Milà, Obras VI, p. 408, el primer vers i la tornada. — Publicarem la primera co-

277

bla, inèdita, i la tornada, ja coneguda: "Glorio si no sent amor E viu distret d'una tal conarença; D'aquella dich que de mal es perdènca Dones servint ab tanta desamor. No han sguard de vostra gran dolor, Ne donen p' menys a vostres parades, Ab tot rient crean les dignes taules, Morir podreu que no muden color". . . . - Tornada. Dona cruel, pugna dar pa prudent Servint a vos ab verdader coratge, Excusat so si parle tal lengatge, car no puch més tenir la proa'l vent?"

XXI [1464]. Altres del predit. Cobles poes per glosia de la que en strem amava.

Ab gran sfors quasi forci natura.

X¹ 69.- Cinc cobles de 10 versos i tornada de q.
Milà, Obras, VI, 407; Bulbena, Crestomatia, p. 237,
senzera. - "Ab gran sfors quasi forci natura; Ab tant d'enig fingí lo singulars simular, B. Però no tant no, mostràs la costura Per lo pedat que fonech d'altra cintura. De tan gran foch qui pot lo ~~feste~~ fum celar? Justa rabi tení en denegar, L'hora, lo llock c'el dia l'excurrà. Vent-vos, me fonech coltellada per cara, Tal que la ranç no no's estancad'encara, Ne'is soldarà que 'ls punts no, mostren clar". --- "Repot no tinch d'un verme qui m'rosega, al cor s'és més, d'aquell bon nodriment; Per esto dol de lágries se rega Ma trista faç, tot delit la rosega, Si mostre plor tot es per accident. Ma dolor tinch quant puch secretament, Que no prengau per mi pena menguna: Quant vobr'amor a ma bona fortuna S'acabarà t la tant obscura luna". --- "Tornada. Par e sens par, feu vos lo que fare, Pugs fagau fort ma part, no'm qual atandre Defensa fer, ni menys ne puch compendre Mouré'm progress, ni menys pensar-ho sé".

XXXI] [1464]. Romen Lull. Loors del 3r d'any.

S^r. duche de Calàbria, en capitellan.

Que fazeis, o trobadores!

X'70 - Nou cobles de 8 versos ~~componen una En~~^{a dues columnes.} Per tractar-se d'una inèdita, oferirem la primera cobla i la darrera, com a mostra, declarant que les cobles d'entremig no contenen res d'elogis banals, sense cap precisió: "P^{ro}meteu Que fazeis, o trobadores! Tomad plomo y papel; No tardareu fablar d'aqueles con immortals loores. Si querreys más que les flores Por todos hay que decir; No tardareu pues descubrir De los sus altos valores". - .... "Fin. Servidores favorecere. Dàndo-los beneficios, Galardones, servicios, Amostran agradecidos, L'accion de todos reveres, Amar-te y servir bien, Por cierto tu eres quien Tanto loka- do mereces". - El duc de Calàbria al qual adreça els elogis En Romen Lull era el fill de Renat d'Anjou, qui era lloctinent del seu pare a Catalunya, que morí el dia 7 de desembre de 1470. No degué esser el net natural del seu pare mort, que va esser, tan be duc de Calàbria i lloctinent del seu aví, el d'Argens de diverses desfetes, en haver els consellers signat capitulacion amb Joan II, li lloron la fidelitat i abandonà el palau real, os nobatava.

XXXII [1465]. Cansons Italianes fetes per Romen Lull, trobant-se desdenyat de una dama.

Si un tempo te fui grato

X'71. - Una cobla de 6 versos i 8 de 8. - Copiarem la primera cobleta tan solament: "Si un tempo te fui grato Et tor! altro piu te piace, Non te serò mai ingrato. Voglia amor contigo pace. Un amor non se possede Per debito cos^{set} alguna? - D'aquestes, cansons i estrambots d'En Romen Lull, no en són mostres d'aquestes, però els estrambots ~~que~~ les cobles curtes les donarem completes.

XXIV. [1465]. Strambotto de eodem.

Non voler dar ad chi non presi'l dono

X¹72. - Strambotto de eodem. Cobla de 7 versos que copiarem, com sempre, del manuscrit.: "Non voler dar ad chi non presi'l dono Si per amor no spet/aver dolore. No n'e gradite quanto val 10 valore Per tignorar chi non tarde lo sono. Chi molti fogli secreti d'amore Non tutte cose conosciute sono Mal giudicar po richio di colore".

XXV. [1465]. Altre canzone.

Non mente quel muchantisco

X¹73. - Una cobla de quatre versos i tres de 8. Copiarem la cobleta: "Non mente quel muchantisco Dia lo prezzo con ragione, Chi somegia di lantico Festegiando ^{con} cagione".

XXVI. [1465]. Strambotto.

Pregho servo ~~non~~ pare non me gradito

X¹74. - Una cobla de 8 versos. - "Pregho servo pare non m'e gradito, Amor mi rege me fed'e speranza. Conducto fu ad se fatto partito, C'altro che'l pianto non mantenga. O, tempo dolenzioso infinito! Pieno di martir con grande carenza fi [fallar pel relligador]. Basta, basta che tutto non badito Amor, per fare la tua usanza".

XXVI] [1465]. Altra.

Chi ciecho prende per guida

X'75. Una cobla de 6 versos i cinc de 8. - "Chi ciechos prendi per guida Va per lo mordi perduta, così che donna fida ad Barletta fa lo multo".

XXVII] [1465]. Stramboto.

Ne'l diavolo serve me ad Dio

X'76. - Una cobla de 8 versos. - "Ne'l diavolo ne ad Dio, Sieren date, impia don' ingrata, Voler mai tolta libertà cd disio, Mala per me al mondo fust-nata. Per te salvar o dannare me chie, Guarda che far o arma celebrata, En arme proprio dannato me vis, agio, parte la fede renegata".

XXIX] [1465]. Cançó de quatre llengüatges.

X'77.. Son 12 versos el quals, per excepció, presen-
~~tan~~ en forma ritmica:

Dite, dia tantí quan

Quanto bien quero por mi

Si de part diable fi

{ ~~E de mi mal no cures mai.~~

L'in pulge chi la chatgaya

Que no te puedo vezer

Sembra que els quatre llenguatges intenten esser italià, castellà,
& català i francès.

Pudenta plena de romya

Tant apabla no se part ~~donté~~

No sé condò che si far

A ^{sua} mucha lezen ve.

Si de part diable fi

E de mi mal no cures ma

E de mi mal no cures mai.

X¹XX [1465]. Cancion Castellano.

Pues mi muerte desseays

X¹78. — Una cotta de dotze versos. — "Pues mi muerte desseays, Dama cruel sin medida, Aborresco ya mi vida Por que contenta bivays. — Si pierdo vida por vos, No querays que l'arma pierda, Sea pol vos la primera, Per aletro por a Dios Por la pena que me dais; De ser la despedida: Aborresco ya mi vida Por que contenta bivays".

X¹XXI [1466]. Letra de Romen Lull a l-
guns particulars, fent-los demanda: a qual for-
ma o ymaginacion universal Honor dar se pot?

X¹79. Si natural cupiditat, en les humanes penes,
 per experientia certitud me dona, sens que Rathó
 alguna cosa en contrari argueix...

— Resposta de Francesch Alegre a la demanda
de Romen Lull. — La verdadera y ferma ley
 de amistat e complaire los amichs de cosa justa
 nos forca, y aquesta me obliga que, a vostres
 prechs, al demandat responga ...

— Replica de Romen Lull a la resposta de Fran-
cesch Alegre. — No sens causa informat per les proceden-
 tes exhortacions, per mes cert que cert de galant e entendre, vos,
 germà Alegre Alegre, ab l'enteniment malalt e ab spe-
 rança no dubtosa, aconsegui al marge ...

— Resposta de mossén Pere Torroella a la demanda
Romen Lull. — Comprengueren los amichs esa

Producte tots los homens iguals en totes les uni-
versals condicions, dar-se pot ... (anya) Del
vostre germà Pere Torroella.

X'84 [1]. — Letres futes per Romen Lay,
dirigides a Serena D (fol. 277).

X'84 . — Letres de Amor, del presbit Romen Lay,
a ella mateixa (fol. 278). — Altres letres de Amor
a ella mateixa (fol. 279).

Els precedents epígrafs d'aquesta, segint la Taula
del Jardínet d'Oratz, és tot el que es conserva de
les Letres, perdudes el text de les quals es perdut.

53. Martí Garcia (1660-1690).

En Milà creia, sans dubte considerant el cognom, que en Martí Garcia era aragonès que trobava en català⁽³⁰⁶⁾. El gran crític va adonar-se tot seguit que en un Lay es deia rava escuder! Era la carrera per esdevenir cavaller, escuder i donzell. No sabem que expressi, en una obra prou nombrosa, que cap altra nota personal. No obstant expressa els seus sentiments amorosos, generalment apassio-
nats i tristes; l'amor i el ciutat, l'anyorament i els penitencio-

efectes els sub tocar amb traga. La seva dura sempre segurament (don vegades) la organa consisteix en un fragment esmentat per el Pere Torroella en el seu poema collectiu. Sense subjectar als a capricho, sinó al capricho, hem arrengonat dues dates de producció, les quals no deuen ésser gaire allunyades de la realitat. De primer descriurem les dues obres en sendes castellans, i després les dances i finalment els dos largs. → El cognom Garcia, potser d'origen aragonès, es trobara aleshores a Catalunya. Des del monjo de Luisà (vegeu XI) fins al rector de Vallsogors (vegeu XI), els Garcies eren, són rars. No hi tenen prou nascuts en el segle [1460]. Martí Garcia - poeta.

Per gran desir, dona, que'm ve de vos,

N. 190, P. 151. - Una cobleta de cinc versos, cinc de

9 i tornada de 5. - Publicat per Baselga, Cançons cat. de Zaragoza, 1896, p. 223. - Malgrat aixòs reproduccions millor que la prenda pretesa reproducció paleogràfica del manuscrit amb frases interpolades. Donarem com a mostra la cobleta i la primera i segona cobles i la tornada; repetint, com es veurà, com el vers primer ^{rep.} de la cobleta al final de cada culla i tornada. - "Per gran desir, dona, que'm ve de vos. Suspir a plor mantes vots cascun dia, D'on crey en breu amgoràment m'auia, Si prestament, ensamps no son ab vos. Per gran desir, dona, que'm ve de vos ?) "Un jorn pus may no m'an vist alegrar. Des que'm, las, davant vostra vista, Ans ab jemeuchs, planyer e suspirar, Entre morats ab continuessa trista: Dins amos cor trist, de-sert e desirós; Erident tostamps: No, plasent vida mia! Tant sui destret de vostra companyia Que, vivint mayz, ab penas e b dolors Per gran desir que'm ve, dona, de vos." - "Si meus ne bech, o farres entre jorn, Un petit punt m'ois part de vos ma pensa, Ans per tostamps recorred

284

e retroch a vos, qui sols abrich meu e def
Ferm esperant en vos tot mon repòs, Mon goig, mon be,
mon plaser, malagria; Mas veig me lony de vostra se-
moria, L'arma del tot sortir vol de mon cos, Per
gran desir que m've, dona, de vos, ---- "Tornada. Se-
gurament, a vos far mon recos, Qui sols de me
lum, claredat e guia, Car altrament, rest mal ma-
terraria, Col solell tan la neu, glas e lo ros, Per
gran desir que m've, dona, de vos".

D.
E.
Bulatern.

Crestonotació (p. 1902-1926) i pàtines següents

II. [1463]. Martí Garcia.

De ferm en ferm sun liats ab la ferma

J 171, P 152. - Publicat per En Basalya, Comuni. cat. d'Europa,
1895, p. 225. - Cinc cobles de 8 versos i tornada de 4; les cobles
son unisonants i de maridat compass; això que els rimes no
mes son que quatre: erma, ~~erm~~, arta, ~~art~~. Es tracta,
s'ha d'una obra molt treballada i per tal can-
sada. Reproduirem de J i de P la cobra quarta i la tornada
per tal que pugui observar-se el procediment del poeta:
"Sol de pensar ~~us~~ cest'amistas tan ferma, ~~que~~
~~s'aparten~~ En oyest loch hon m'atre e'm reform. Dob-
ble's l'esforç d'amor plus fort e ferm. Mon appe-
tit, qui may no se'm desferma, Que drat ~~ma~~ s'apar
d'amor la qui m'aparta De tot engan e'm tiria
bona part?". ---- "Tornada. Segurament, mi amor que no
m'aparta Un punt de voi, e's tan de vostra part Que'l
jorn que pens en lo vostre deport, Pens en la mort,
quant qui'ebdós nos ~~desparta~~?".

H II], [1454], Martí Garcia,

En tal debat hay mis mon pensament

P 154. - Cinc cobles de set versos i tornada de tres. Aquesta

obra, com es veu, no es troba sinó en el cançoner de la Biblioteca de la Universitat de Saragossa (vegeu Baralga, p. 227). El poeta explana del

deu d'amor perquè tan solament recompença els vils i abandona els fins amants. - Copiarem les cobles primera, segona i tercera, i

la tornada perquè en semblen les més expressives, així com la tornada.

: "En tal debat hay mis mon pensament, Mis sentimient, mon cor e
ma speranca I Que tot vez d'amor giust, palp e sent; Meepar
mudat de tota l'ur sambanga, De fin'amor en tot l'ur stament,
Pur me debat e 'm rancor malament". - "O, deu d'amor! est es
lo reginent De vostra cort? que 'ls millors desavanga E 'ls des-
leas ~~te~~ fets tal accilliment Que, tort o dret, han tots vostra-
mistanga? Ay, com me dolen de vostra vil usanga; ~~te~~
Qui 'ns ha portat en tal abatiment Que, grans e pochs,
van de vos maldient!". - "Ay, pins ayments los qui' amats
finament! E mo's dolor amor qui' avec balanga, Sen que
no' y trop algun repreñament? Ans fuig e fall a qui
pu' li s'olanga. Cert, domi' us dich que de tot seny me
langa, L'afany que 'n pas en mon entendiment, Car
gas tem no' m port algun regirament". .... "Tornada.

Segurament, en mon fet e ma popanga Peles en vos,
tals molvestats consent". - Si be s'examinen ^{els nobles} cobles
copiats les cobles son unisonants perquè respecteixen cadascuna
uns mateixos rius i capfinides, en el sentit que els ~~començament~~
~~començament~~ que acaben una cobra i comencen la següent
son sempre als mateixos rius en ant en tota l'obra.

I.V. [1464]. Martí Garcia.

Després que so prisoner de fortuna

J 172. - Cinc cobles en estrams de 8 versos i tornada de

L. - Aquesta obra no es troba s'hi en el cançoner de Paris. Tots
 amat-Tastí (p. 272) porten, com usualment, la primera cobra i la tornada ^{biografia} d'aquesta obra rara estram-
 pa ofarirem les cobles segona, tercera i cinquena, a fi de no repe-
 tir als ^{oportius} pittores de En Tastí. Te la particularitat ^{gongue, es-}
 sent lluire si cappinida, els unics rimes, en acabar les cobles, i en
 començar les següents son un ^{una} ^{ari}, fet que si ho servintze d'altre
 rima hauriem observat en la més atrevida obra d'En Francesc
 de la Vida. : "E veig lo temps al mon qui m ve contrari
 Tant fort, que ^{res} no m' bro ^{res} per ma valenza, Perque m po-
 gues ab dret, sens càrrec d'arma, Bandir de res mon sig-
 ne de ventura; Am de respires, blasme pusch la planeta, En
 que so nat que no me m des ajuda, Sens deviar la fort
 flaque terrible que son fer arch a mia tramesa Fortuna?" -
 "E si te m dolch de mon dan e fortuna Perque m so
 més en est dan tan terrible, Pensant lo temps que, ab fors
 poqua vida Mon gran esforz sobrave la planeta. Si
 contr'a mi flaque ^{si} ara Fortuna, Apè del tot qu'd
 corre e l cor e l'arma Veig defallit, sens pus altra va-
 lencia! Si d'aquest temps a no veig prest lo contrari?"
 Desesperat ab continent terrible, E pus que res no m te prop
 so qu'en breu fenescha ma natura Segons que m d'hi
 me defensa Deu en lo mon li deu vent contrari", - "To-
 mayera de tota valenza, Mi sent bastant mentre'l cor mia
 l'arma! Quel moim sotie mes de vostra ventura!"

V [1465]. Martí Garcia.

Adeu bon temps e bona sort

P 148.- Dansa. Una cobla de 8 versos, tres de 10 i tornada de 8, amb el vers final repetit al final de cobla, i llavors torn. Comprendent el bisec i tot. - Publicat per Baralga (p. 218) i en part ^{abans} per En Milà abans (Obras, II, p. 209). - Copiaren la cobleta, la primera cobla i la tornada. Tracta de la despedida de la dona amada. : "Adeu bon temps e bona sort, Mon ris, mon vant e ma ventura; Adeu mon solàs e confort, E car mon trist cor se desnatura. De tot deport, Pensant qui leix e que me'n port." - "O, trist, e no'm den sclatar L'arma per dol e per partida, Vent que no puig més altruar Ne partir, sens deixar la vida. Any! de quants mals me record! No trop pus fer del qui m'atura En est pas tan estret e fort. De qui seré si m'adura, Preest fol o mort, Pensant que leix e que me'n port." - - - "Tornada. Segurament, mon desconfort Es plant e dol passa mesura, Gu'ab mor de sanch o comport, Com feu, segons l'escriptura Jesuc en l'ort, Pensant que leix e que me'n port".

VI. [14670]. Martí Garcia.

Absent de vos, mon goig e be

P 149.- Dansa. Una cobleta de cinc, tres de 9 i tornada de cinc. Un vers final igual a cada cobla o cobletes que no arriba a formar retrone. En Garcia es troba absent de la seva dama. - : "Absent de vos, mon goig e be, Tot passa temps va lepat, Solàs, deport, E plazer e vant, Tant qu'alegrar

no puc m'ixer. Luygat d'un tal saber m'are'
 "Això segurament, amig e dol, D'an e despit e descomfort,
 Trubant-me, las, retret e sol; Me fan venir en punt de
 mort. E puc ma vida no'm revé, So que m'oblitjanc
 ment que dir m'are', Luygat d'un tal saber m'are'
 dit ab lo restant; D'això que fet mercè'us demans,
 Que'm perdonets, C'als no se fer, Luygat d'un
 tal saber m'are'?"

VII [1458]. Martí Garcia.

No puc forçar tan lo voler

N° 183, P^o 153. — Cinc cobles 8 versos i tornada de 4, comp-
 tant els dos fiocs i tot. — Donarem les cobles primers, tercera i cu-
 quena, ~~és la tornada~~ que ens sembla les més interessants, més la
 tornada. : "No puc forçar tan lo voler Que des amàs qui
 vull gran be, Car no'ya basta seny ni ~~saber~~ saber, Ne vey
 al nos raho' perquè, Pus crav e se Que prestament
 m'aurà mercè; Sens detener Mon cor catiu ne presoner."
 — "Sens treball, repos^{res}, no val ~~re~~ Ne dormir sens
 vellar primer, Lo be's conegit per lo mal, Per que
 no'm clam ni'm desesper, Car no's pot fer, Pus
 hay trebalat volenter Que no m'egual En soz bens
 fins me bot caball?" — "Res no vull, pus ~~de~~ si de-
 man D'això que'm donari bonament, Car no
 d'als tan desirant Com de complir son manament,

Benignament. E d'^{assegur} rics e content e
ben avant del mon lo restan". — « Tornada. Segurament,
d'alls no us suppleys, quant al present; Ne us recoman
sol que sian de mi membran ».

VII. [1469]. Martí Garcia.

Ho, las Amor, per què consent coble,
P 155. — Dansa. Cobleta de quatre versos, tindrà
8 i tornada de quatre; un retrony que ocupa dos versos, que viu-
carem de cursiva, " " Oh, las amor! per què consent, vostre
vostre mercé, que m desesper? Sabent que may afany un
pas; No m feu per vos tornar altres" . — Copiaran la tercera
i darrera coba i la tornada. — « Això m fa trist deses-
perar que, per tants treballs e servis, No puga res de vos
mostriar Per dret voler que no m no mentis. O,
calitat desconegent! Com no pensar lo temps primer? Sabent
que may f afany un pas, No m feu per vos tornar altres" .
— « Tornada. Segurament, segurament, Als que no fan den-
riu fer", Sabent que may afany un pas, No m feu per
vos tornar altres" . — Aquesta obra es publicada per En
Baselga (p. 229).

IX. [1470]. Lay de Martí Garcia.

Desconcert d'aqueell saber

J 242, N 150, P 150. — Cinc cobles de 9 versos i altra
de 3. — El fet de trobar-se aquest Lay en dels cancioners principals,
J (París) i P (Saragossa) ha contribuït a que fos més difós i estudiat.

290 (1835) (v. p. 271)

Ja Torres Amat-Tastú, ⁽¹⁸³⁵⁾ ~~varies~~, per conèixer els primers versos de la primera còtla i tota la darrera, per la qual en Milà, que no va reure sinó ~~allà~~ avall, va adonar-se tot seguit que En Garcia es deuria fer un escudell (Obras, II, p. 209). Per ultim en 1895 en Basella oferia la coneixença completa d'aquest Lay. En Briz (Poetas, 1867, p. 178) reproduïa els mateixos fragments donats per En Tastú. En canvi En Bulbena ¹⁹⁰⁷ (Cronística) la publica ~~del~~ F. treta de F. De manera que l'únic text del qual no se en coneix cap variant és N. 150. Nosaltres no donarem sinó la primera còtla i la darrera ~~per~~ a causa de la menció: "Desconcertat d'aqueu saber, D'aqueu art, gaudi e maestria, Ab que solia Venir l'esforç e lo poder D'amor e fer ~~que~~ que tot dia M'afavoria; Ja no puc dir, pensar ni fer; Mes que no sia, Desgraciat fort e grosser". — — — "Cortes, mon jins cor e voler, Ma leialtat e cortasia, Del que temia Muixi, però del vertader. E si mil morts per çò prenia, Als no diria, Mas, ab esforç ferm sencí Ho defendria com se portany d'un venedor". — "Segurament, falsar lo ver no consentria, Tot lals poden fer e desfer"?

X [1675]. Lay de Martí Garcia.

Temps ^{és} que suspir e que phor

J 161, K 187. — ~~les~~ Cinc còtles de 9 versos i tornada de 4, consten quatre blocs per còtla. — Torres Amat-Tastú publicaren, com usualment, la primera còtla i la tornada (p. 271). A nosaltres ens convindria oferir algunes còtles noves, servint-nos de K, però en aquest indret és tan mancant i deplorable l'arbitrat del manuscrit que els ~~fragmentaris~~ versos fragmentaris el mar-

INSTITUT
D'ESTUDIS
CATALANS
ACMVI

carem per punts. ; " Temps és que suspir e que plora
me cova de partir, Sentint-me ja de la dolor Que mon
cor, las, den soferir. Per què jaquir me vull de tant,
E pandre plant, ~~E per~~ fins que morir Me fassa il fort mal
que sofrir? - " May no'm veurets, d'est'ora enant, Ab so-
las, major alagria, Ans ab gran tristor plorant, E
planyer sobre jemegar. Ab gran asmary Que crid'array!
- . . . . . " Que nulh nom prom qui jamei fos...
... Mellor catiu mesquí ... Si'us pot fer asi ma mort
Plorant ma ventura fort; Que il fi e m'aixort, Qu'ella
no'm vol, aves per deport, Si' qu'asi part de
mala sort? - " Tornada. Segurament, a Den siare,
Pus a Den plan Fassam nostre trist ~~departir~~ partiment?

X.I. [1475]. Parta Martí García.

Lo voler pot be son darn

○² 102, P 139, Z 10.— Agnesta cobla de 8 versos,
que figura en el poema collectiu d'En Pere Torro-
ella (Repertori, I, pp. 654-5), den formar part d'un
Ley desconegut o d'una obra ^{de la} ~~més~~ Margada usual.
És així: "Lo voler pot be son dan, a part pos-
sar e cobrir. Mas no n'era porà soferir. Lo saber
qui ven l'engran. Mas l'amor, qui vol forgar
e sobrar. E'l qui ama finament fa callar
lo sentiment?". Vegen la nostra La cançó provençal
en la lit. catal., on figuren tots els poemes collectius,
pp. 69-84, Garcia, p. 26.

54. En Francí Guerau (1450-1480)

En F. Guerau em ha deixat tres obres i quatre cobles esparses, que fan set; el seu senyal no usa cap senyal o millor dit, no usa cap en cada producció ni usa un de diferent; son agrests, en l'ordre que els han posat: I, Vora la millor; II, Del viure meu; III, Dona sens pe; IV, Digna de molt; V, Per amar visch; VI, Artificant; VII, France, gentil. Les quatre darreres son cobles esparsos amb tornada, — Te una obra feta en llaor de dona Leonor de Cardona; den esser la madera Leonor la qual, un cop maridada amb ^M margès d'Orianty. En Lleóard de Sors li dedica un ^{fornent} gran elogi (7, 111). La verificació amb Caterina Cabello que en fa En Milà ^{no} té cap volta perquè el propi Sors l'anomena Leonor dues vegades. Però En Joan Berenguer de Marsdovelles endressa una obra a la pròpia dama: "La obra devall escrita fizé jo lo dit Marsdovelles, per dona Alianor de Cardona, muller del margès d'Orianty" (29, CLV). Per consegüent En Francí Guerau den esser anterior a En Lleóard de Sors. En Joan Berenguer de Marsdovelles que ha trobat casada, mentre ^{est} generosa troba soltera la mateixa dona Leonor. — Han assenyalat unes dates que son semblants a les d'altres poetes que em sembla haver produït per una mateixa època. — Les obres d'En F. Guerau es troben tan solament en els cançoneris J (París) i en la seva còpia antiga de Barcelona (K), amb moltes diferències de col·loquials de les poesies altes en les lícions d'un mateix determinat temps.

I [1650]. Obra feta per Francí Guerau en lebor de la nobla dona Leonor de Cardona.

A qui porà, donzella virtuosa,

J 89, K 157.- Cinc cobles crenades de 8 versos i tornada del.
 → Torres Amat-Tastú publiquen la primera cobra i la tornada (p. 301). En Milà & no fa sinó esmentar el poeta i aquella obra (Obras, III, p. 210).: "A qui porà, donzella virtuosa, Dir la meyna part ~~que~~^{que} vos del te queien vos habita? Com sia cert, e força de suspita, Que sou grāmment en virtuts habundosa. Tal es en vos la fama gloriosa, Més valents de vos farr cap e festa, Dient que son del mons pus honesta Gui jāmés^{ho} de tots fets graciosos?"

«Tornada. Vos la millor, feu Dens -ten preciosa, E més valent que jāmés forch Tristany; Sens dir lagost, ni menys danzar l'estany, Lum son del mon en tots fets graciosos»

- Hem dit més amunt allò que ens s'abla d'acmepla dama.

II [1655]. Altra obra feta per lo dit Forasí Guerau.

Si cs'l malalt quant la febre 'l combat

J 90, K 158.- Cinc cobles crenades de 8 versos i tornada de 4. - Torres Amat-Tastú (p. 301) publiquen les dues primeres cobles i el primer vers de la tercera ~~que~~^{la} amb l'objecte de completar la comparança; En Biagi^{Poetas} (p. 129) tan solament, seguint a Torres Amat, les dues primeres cobles i la tornada.: Reproduuiren, per estar mal pellat, l'estat del malalt combatut per la febre.: "Si cs'l malalt quant la febre 'l combat E de sa carn i' una gran calor, Per tot lo cors lo pren ten fort dolor Que des be star roman

294

lás e consat. Totz los sentits perden sa libertat, jug és lumi de son record, Ab res del mon no pren algins de port. Pel natural qui és fortement alterat? - « Desige strem, e, quant li es contrari, E variegant din molt desvarions, En non dormir tot temps ha visions, No pren sabor en algun leto, vari, E se molt prest, non metge ordinari, Dont-li remey, no'l tren del porgatori, Mor lo mesquí ~~fracturós~~ fraturós d'adjun tori, Ple d'entrengor, desert e solitari? - « Talment ne pren a mi, per tant amor... » - - - - - « Tornada. Del viure meu en mans teniu la mida, Viure yo tant com, senyora, volrey, Vid'ab dolor, soplisch-vos, no'm doneu; Hagan mercé de mi, qui'us am sens mida! ».

III. [1465]. Altra obra feta per lo dit Francí Guerau,

Un gran enuy dans mon cor sent causar

J 91, K 160.- Cinc cobles apariades de ^{uit} set versos i tornada de 4. Torres Amat-Tastu publicaren la primera cobra i la tornada, que reproduirem millor, per mancança de fotopies i per no haver copiat altres cobles en les diverses estades a París, ja massa llunyanas. No sabem que cap collector n'hagi reprodugit res. - « Un gran enuy dans mon cor veig causar Qui'm fa del tot perdre l'enteniment, Del cap als peus me pren alterament Ab tal extrem que'm fa desesperar. Ab res al mon cert no'm puech conortar, Com emagin que'm fei tan gran ultratge Quant vos luvràs a tan cruel carnatge, Prencint vigor en loch de millorar » - - - - - « Tornada. Dona sens fe, no'us puech manifestar Vostres bondats, ab pus cortés langatge; No'us sian gral, car vos sobre guiatge Me per tal joch que no'ys gos gens pensar ».

[V. [1465]]. Cobles sparçar de Fransí Gueran.

Bellesa gran vostre cors il·lumina

J. 93, K 162, N 142. - Una cobra de 8 versos i tornada de

Li. - Les cobles esparses d'en F. Gueran son quatre, només la primera la publicaren Torres Amat-Tastí (p. 302 p. 302); les altres tres estan del manuscrit en aquest indret, com en altres. Les tres, il·lumina E de virtuts jamés sentiu frètura, Amant avos

divina, Tan singular havess quant es en vos. Rica de seny, als més enamorats; Ja m' tinc per mort, a vos no m' aguau, "Vullau hoyz bonament mes clamors."

"Tornada. Pigna de molt, mon trist cor lony de vos

Estau en perill si ~~vullau~~ molt prest no ~~eu~~ cuytan; En dir-me
si mon servir vos plau; No consentau fer-me viure enugò,"

[VI. [1465]]. Altra. Fransí Gueran.

De mi'us record, seixora, vida mia,

J. 127, K 174, N 122. - Una cobra creuada de 12 versos i tornada de Li. - Mai publicada: "De mi'us record, seixora, e vida mia, Que muyz per vos com no'us puse contemplar, De mi'us record, no'n ~~vullau~~ oblidar, Pensau en mi que tant vos he servida, Pensau en mi, que may en altra pens Sino en vos, seixora virtuosa que souten graciosa, Pensau en mi, seixora virtuosa, Hajan mercè de mos cruels turments; Hajan mercè dels mals que m fa sentir; La vostre amor tant me té subjugat; Hajan mercè de mi que vich penar Per vos amar, a ley d'onest servir". - "Tornada. Per vos amar vich, las, ab gran sospir.

De mi iuventut, e visch desesperat; Pensau en mi
que us ame sens barat, Hojan mercè de mi que m'auxt moltir

VI. [1970]. Altra Fransí Gverau,

Cert com no·us veig, Senyora de mon cor, ~~Vegades~~,
~~mil cuyt morir cascam dia~~; Cert com no·us veig, trist
de mi, com sabia; Dtemporament mon espirit se mot.
J 128. K 175 N 125

* J128, K175, N125. - Una cotta de 12 versos i tornada de
L. Fragmentaria però mai publicada. - "Cert com no-us veig, . . .
nyora de mon cor, Vegades mil eugt morir cascun dia ;
Cert com no-us veig, trist de mi, com s'abia, D'enigorament
mon espirit se mor. Cert com no-us veig, sempre, en tristor,
Lum . . . . Cert com no-us veig, pus . . . dolor; Per tristor
deig . . . . Cert com no-us veig . . . " - "Tornada. Certificant
molt prest me bon'amor; Cert com no-us veig costum molt
ultratgeos . . . d'emor so perillós . . . a vos & a qui ador".

VII. [1470]. Altra Frons[is] Guerau.

Un gran espant, de tots els punts major

J 129, K 176, N 127. - Una cobla de 12 versos i tornada de quatre. - Mai publicada: "Un gran espant, de tots espants major, ... spantant, ~~cor~~ com pens qu'és m'espantar, E spantant, a molts molts mostra favor, ..."- A Tornada, França, gentil, pas dels bons sou millor; Ab semblants rius, ~~savor~~ prech me diguts clar, Qual és l'espant que tant ma fa spantar, E fer de mi com d'un germà menor".